საქართველო

წელიწადი მეხუთე | კვირა, 3 მარიამობისთვე 1919 წ. № 164 | ფასი 3 მან.

ხელის მოწერა მიიღება მხოლოდ სამი თვით და ღირება 180 მან. თვეში (მხოლოდ ქალაქში) 60 მან. ცალკე № 3 მან. განცხადების ფასი სტრიქონი პეტიტისა—2 მ. 50 კ. ნისია განცხადებები 3 მ. სამგლოვიარო განცხადება თითოჯერ 60 მ. მისამართის გამოცვლა 10 მ. რედაქცია და კანტორა ღიაა დილის 9 საათ. ნაშ. 3 საათამდე.

მისამართი: თბილისი, სასახლის ქუჩა, № 5, ქართული ქარვასლა; ფოსტის ადრესი, თბილისი, ფოსტის ყუთი № 76; ტელეგრამის ადრესი:—თბილისი „საქართველო".

ტელეფონი № 15—73

ყურადღება!.. მოითხოვეთ საუკეთესო ხარისხის ყურადღება!..

დაწმენდილი არაყი, კონიაკი და კახური ღვინო

ძმ. სესიაშვილებისა

(ღვინო იყიდება „ვედრობით" და „ბოჭკობით" ხელმისაწვდენ ფასებში) მისამართი ვაგზლის ქ., 6. ტელეფ. 25—86

25—86 8

ნიკოლოოზ და არჩილი ვასილის ძენი მაჩაბლები აუწყებენ ნათესავთა ნაცნობთ თავიანთ დიდიდედის

ბარბარე მელიტონის ასულის ვიზირიშვილის

გარდაცვალებას. წირვა-პანაშვიდი გადახდილი იქნება კვირას, დილის 10 საათზედ ქვაშვეთის წმ. გიორგის ეკლესიაში. დაკრძალვა წმ. იოანე ბოგოსლოვის ეკლესიის გალავანში.

1—2564—1

თბილისის სახელმწიფო თეატრი.

საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიული პარტია, უპარტიოთა კავშირი და რადიკალ-დემოკრატების პარტია

კვირას, მარიამობისთვის 3, იწვევენ

მოქალაქეთა კრებას,

რომელზედაც პროფესორი ივანე ჯავახიშვილი წაიკითხავს მოხსენებას:

„საქართველოს საზღვრები, ისტორიული და თანამედროვე თვალსაზრისით განხილული"

დასაწყისი დილის 12 საათზე. შესასვლელი ფასი 8 მ.

ბილეთები იყიდება სახელმწიფო თეატრის კასაში. 4—უ—4

გამოვიდა და იყიდება

ალ. ასათიანის წიგნი

მიწის საკითხი საქართველოში.

1) მიწად-მფლობელობის ფორმები. 2) მიწად-მფლობელობა საზოგადო და კერძო საკუთრებითი. 3) სახელმწიფოს საგრარო პოლიტიკა. 4) მიწად-მფლობელობის მასალები. სახაზინო, საუფლისწულო და ხიზნების მფლ. 5) კერძო მიწად-მფლობელობა. 6) კერძო მიწად-მფლ. რაოდენობა და მიწის ფონდი. 7) მეურნეობის პირობები. 8) სოციალისტური პარტიების საგრარო პოლიტიკა. 9) მეურნეობის დიფერენციაცია. 10. მიწის საკითხი ევროპის სახელმწიფოებში. 11) რევოლიუციური საგრარო პოლიტიკა. 12) ბოლოსიტყვაობა. 10—6—6

ვაჭარ-მრეწველთა დეპუტატების საბჭოთა პრეზიდიუმი ყველას საყურადღებოდ აცხადებს, რომ კვირას, მარიამობისთვის 3-ს, დილის 11 საათზე სახელოსნო კლუბის შენობაში (მიხეილ პრ.) შესდგება

ვაჭართა, ხელოსანთა და მრეწველთა საერთო კრება

სავაჭრო დაწესებულებების სამრეწველო გადასახადების საკითხის გამო.

2—2563—2

წისქვილი

ძმ. ზაზაჯანოვებისა

ღებულობს ყოველნაირ საფქვავს

ავლაბარში, ნუხის ქუჩა № 13. 10—2521—3

ჭიათურის შავი ქვის მრეწველთა სააქციონერო საზოგადოების გამგეობა აცხადებს რომ 1919 წ. მარიამობისთვის 30-ს დღის 12 საათზე ჭიათურაში დანიშნულია

აქციონერთა საერთო კრება

მუშაობის საგანია:

1) გამგეობის მოხსენება საზოგადოების მოქმედების შესახებ დღიდან მის მუშაობის დაწყებისა და ამ მოხსენებით გამოწვეული საკითხების გამორკვევა.

2) მოხსენება საზოგადოების შეცვლისა და შევსების შესახებ.

3) 1919 წლის ხარჯთ აღრიცხვა.

(1—2566—1)

მატყლის ნაქსოვიდან გაკეთებული სამოძრაო ქამრები ელევატორებისა და ზეთის მხდელ ქარხნებისათვის პასსების, (სასურველი სიგანისა) ყიდვა და შეკვეთა შეიძლება

კ. გუსევის, ს. კურდინის და ამხ. საწყობებში

თბილისი, 19 თებერვლის ქ. № 62 ქუთაისი, ქარვასლის ქ. ჩილინგაროვებისა. (1—2565—1)

ქართ. სამუსიკო საზ-ბის და ამიერ-კავკ. კოოპ. კავშირის

კაპელა

(ქალ-ვაჟთა მომღერალთა გუნდი—40 სულიდან)

კომპოზიტორ

დ. არაყიშვილის

ლოტბარობით შეასრულებს ქართველ კომპოზიტორთა

სრულიად ახალ თხუზულებებს

1. ფრონტი
2. გაგრა
3. სოხუმი
4. ბათუმი
5. ოზურგეთი
6. სამტრედია
7. ქუთაისი
8. ხონი
9. ჭიათურა
10. ზესტაფონი
11. ფოთი
12. ზუგდიდი
13. აბაშა
14. სამტრედია
15. ქუთაისი
16. ხაშური
17. ბორჯომი
18. წალვერი
19. გორი

10 აგვისტოდან გაემგზავრება დასავლეთ საქართველოში და გაჰმართავს კონცერტებს შემდეგ დაბა-ქალაქებში:

პროგრამა ადგილობრივ გამოცხადდება. 1—150—1

ცილისწამებამ გაიმარჯვა

ბურთი და მოედანი სოც.-დემოკრატების ხელშია და ლელოც,—როგორც უნდათ ისე გააქვთ და გამოაქვთ. მბრძანებლობს მათი პარტიული ინტერესი და ეგოიზმი, რომელსაც, რა თქმა უნდა, ყოველი სოციალ-დემოკრატი სახელმწიფოს ინტერესს უთანაბრებს. ასეთი ლელოს გატანა იყო იმ შეკითხვის დროს, რომელიც სოც.-დემოკრატიულმა ფრაქციამ შემოიტანა ჭიათურის მომრიგებელ მოსამართლის განაჩენის წინააღმდეგ, რომლითაც მოქალაქე ხარატაშვილი, ჭიათურის მუშათა საბჭოს წევრი, ცილისწამებისათვის ოთხი თვის ციხით იყო დასჯილი. კანონიერებისა და სახელმწიფოებრივ ნორმების დამამყარებელი პარტია თავის პირველ საპარლამენტო შეკითხვით სწორედ სამართლის თავისუფალ მოქმედებას ეკვეთა და შეკითხვის დასასრულს მიღებულ რეზოლიუციით ყველა მოსამართლეს, ვისაც ყური აქვს სმენად, გააგონა რომ განსაცდელშია მოსამართლის სავარძელი, თუ რომელიმე რევოლუციურ ორგანიზაციის წევრს, კანონით და სინდისის ქვეშ, ცილისწამებისთვის სასჯელი რამე მიუსაჯა.

მიღებული რეზოლიუცია, რომელიც ჩვენი გაზეთის გუშინდელ ნომერში დაიბეჭდა, პირდაპირ სკანდალურია. სასკანდალოა ის კი არა, რომ შეუწყნარებლად არის გამოცხადებული რევოლიუციურ ორგანიზაციებისა და მათ წევრთა გასამართლება იმ მოქმედებისათვის, რომელიც მიმართულიყო რევოლიუციისა და მის მონაპოვართა დასაცავად, სასკანდალო არც ისაა, რომ რეზოლუცია თხოულობს ასეთი ხასიათის საქმეების წარმოების მოსპობას. ორივე ეს პრინციპი მისაღებია და აუცილებელიც. რევოლიუციურ ორგანიზაციათა, ისე როგორც კერძო რევოლიუციონერთა გასამართლება მათი რევოლიუციური მოქმედებისთვის, რომელიც ძველი რეჟიმის დასამხობად იყო მიმართული, დემოკრატიულ საფუძველზე რომ შენდება იმ სახელმწიფოში რა თქმა უნდა, ყოვლად შეუძლებელია. ამის უფლებას და ზღვევის გზას სხვა ძალა დაადგება, რომლის დაბრუნებას და თავის წამოყოფას უნდა გავებრძოლოთ მთელის ჩვენის ეროვნულის ძლიერებით და შგნებით. სასკანდალო ისაა, რომ რეზოლიუცია მფარველობს პიროვნებას სამოქალაქო და სისხლის სამართლის დანაშაულისგანაც! არც პოლიტიკური და არც რევოლიუციონური მომენტი ამგვარ დანაშაულში არ მოიპოვება. სოც.-დემოკრატიულმა ფრაქციამ კი იმუნიტეტით აღჭურვა სამოქალაქო და სისხლის სამართლის დანაშაულობის აქტორებიც, თუ კი ისინი ამ დანაშაულობის ჩადენის დროს რომელიმე რევოლუციურ ორგანიზაციაში ირიცხებოდნენ!

აი ეს არის სკანდალი. აქაა ყოველი კეთილშობილი დასაბამის შელახვა და ყოველივე ზნეობრივი ნორმების გაბათილება საზოგადოებრივ ურთიერთობაში. მართლმსაჯულების სინიდისი ამას ვერ აიტანს და ვერც შეურიგდება: ამას არც რევოლიუციურ ორგანიზაციების სახელი და სიწმინდე მოითხოვდა!

ფურცლები

გაძარცული მსახიობები

გუშინ შემთხვევა მქონდა შევხვედროდი იმ მსახიობებს, კახეთის გზაზედ რომ გაძარცვეს ყაჩაღებმა.

ზოგიერთი მათგანი, ვერც კი ვიცანი: დაძონძილ ტანისაცმელში, დახეულ ფეხსაცმელებში,

დალამებული თვალებით, მწუხარე სანახაობას წარმოადგენენ.

ზოგიერთი ვერც კი გამოდის სახლიდან, რადგან არაფერი არ დარჩენიათ:

— რა უნდა ჰქონოდათ ღარიბ ქართველ მსახიობებს, რომ დარჩენოდათ მას შემდეგ, რაც მთელი მათი ბარგი-ბარხანა გაძერანებულმა ავაზაკებმა წაიღეს.

საუბარი ეხება მათს დღევანდელ მდგომარეობას: თავდასხმის კოშმარულ სურათებს სცვლის ისტორია მათი დღევანდელი ტანჯვისა, სხვა და სხვა დაწესებულებებში რომ დადიან რაიმე დახმარებისათვის:

თითეულის ტანთსაცმელი დღევანდელი ფასებით 9–10 ათასზედ ნაკლებ არ იშოვება. უბრალო ფეხსაცმელი ღირს ათასი მანეთი და რომელი წყაროდან შეუძლიან იშოვონ ეს ფული მსახიობებმა, რომელთაც პერანგიც კი აღარ დარჩენიათ.

და მათს დახმარებისთვის ძიებაში, ყველაზედ უფრო შეურაცმყოფელი და სამწუხაროა,

ჩვენი სამთავრობო დაწესებულებათა მოქცევა.

მსახიობებმა მიმართეს საქართველოს მთავრობას, ჩასაცმელ გაწყობილობის შესაძენათ.

და დაიწყო მათი საკანცელარიო მისვლა-მოსვლა.

ერთი სამინისტროდან აგზავნიან მეორეში, მეორედან მესამეში და ერთი კვირის ტანჯვა-ვაების შემდეგ, ძლივს აღწევენ:

„მომარაგების კომიტეტს".

დაქანცულმა მსახიობებმა ძლივს მოითქვეს სული: ეგონათ, რომ მათს ტანჯვას მცირეოდენი შეღავათი მაინც მიეცემოდა,

მაგრამ არც აქ გაუმართლდათ იმედი: „მომარაგების კომიტეტმა" წარმოუდგინა ანგარიში, შვიდი, თუ რვა ათასი მანეთისა, მხოლოდ საჯაოისკაცო გაწყობილობის გასაცემათ.

ეს ანგარიში წარუდგინა იმ ხალხს, რომელთაც არამც თუ ამ ფულის გადახდა არ შეუძლიანთ, არამედ სახლიდან ვერ გამოდიან მარტო მისთვის, რომ არაფერი აქვთ გამოსასვლელი.

მე არ ვიცი რა ჰქვია ამ საქციელს: დაცინვა თუ უპატიებელი გულცივობა.

ასეა, თუ ისე, ეს „დახმარება" ქართველ მსახიობებს ვერაფერს უშველის:

ჩვენ მივმართავთ ქართველ საზოგადოებას, რომელსაც არა ერთხელ დაუკრავს ტაში ამ მსახიობებისათვის, რომელთა შორის, დამსახურებული და ფრიად პატივსაცემი პირებია, დღეს მათი განსაკუთრებული გაჭირვების წამს, გაუწოდოს მათ დახმარების ხელი,

საქართველოს მთავრობის და განსაკუთრებით კი, დამფუძნებელ კრების ხელოვნების კომისიის ვალია, გაიღოს ამ მსახიობებისათვის ის მცირეოდენი დახმარება მაინც, რომელთაც საქართველოში ძალიან ბევრი სარგებლობს, ქართველი ხელოვნების გარდა.

ლ. სარზიელი.

დამფუძნებელი კრება

41 ივლისის სხდომა.

თავმჯდომარეობს ალ. ლომთათიძე.

სოციალ-დემ. შეკითხვა

წარსულ სხდომაზე მიღებულ კანონპროექტთა და დეკრეტთა საშუალო რედაქციის განხილვის შემდეგ დამფუძნებელი კრება განაგრძობს წარსულ სხდომაზედ შეწყვეტილ კამათს, ს.-დ. ფრაქციის შეკითხვის შესახეა, ჭიათურის მომრიგებელ მოსამართლის მიერ გამოტანილ განაჩენის შესახებ.

მესხიშვილის სიტყვა.

მოქალაქენო დამფუძნებელ კრების წევრნო; ს.-დ. ფრაქციის მიერ შემოტანილ შეკითხვას დიდი პოლიტიკური მნიშვნელობა აქვს. იმის და მიხედვით, თუ რას გიდასწყვეტს დამფუძნებელი კრება — დამოკიდებულია ამ დიდი პრინციპიალური საკითხის ბედიც.

ბ-ნი გურული რომ საქმეს იცნობდეს, ასეთ ცალმხრივ მოხსენებას არ წარმოადგენდა. მისი აზრით — ვინმე წერეთელი, კაცი უვარგისი, ჭიათურის მუშათა საბჭოს მიერ იყო გადაყენებული როგორც მექრთამე.

1917 წ. მაისის 5, 51 დოკუმენტის მიხედვით ხარატაშვილი ბრალს სდებს წერეთელს ქრთამის აღებაში. ორის წლის განმავლობაში წერეთელი ჩუმად იყო. რა მოხდა ამ ორ წელიწადში ისეთი!

ჩვენ გვაქვს სასამართლო, დემოკრატიულ ერობისაგან ამორჩეული, შექმნილი დემოკრატიის მიერ როდესაც მომრიგებელ მოსამართლემ გადაუწყვიტა ციხე, ერთ ცილისმწამებელს სახელდობრ მიქავტაძეს — მიქავტაძე ბოდიშს იხდის, რომ შეცდომაში შემიყვანა ხარატაშვილმაო. წერეთელმა მიქავტაძეს აპატია სასამართლოს განაჩენი. წერეთელმა მისცა პასუხის გებაში მეორე ცილისმწამებელიც, ვინმე ანდრია კობიძე სასამართლომ მას 8 თვის ციხე მიუსაჯა. კობიძემ ამის შემდეგ თხოვნა შეიტანა სასამართლოში, რომელიც უარს ამბობდა თავის ჩვენებაზე და პატივებას ითხოვდა წერეთელმა იმასაც აპატია, არის მესამე ამბავიც—მოჯამაგირე წერეთლისა გვარდიელების მიერ ნაცემი წარუდგება ხარატაშვილს. ხარატაშვილი აშინებს და ეუბნება: შენ წერეთელთან მოჯამაგირედ იმყოფები. გაგანთავისუფლებ ბეგარისაგან თუ შენ წერეთლის შესახებ საწინააღმდეგო ჩვენებას მომცემ, თუ არა და ფრონტზე გიკრავ თავსო. ეს დოკუმენტები გახლავთ, თქვენ შეგიძლიანთ ნახოთ იუსტიციის სამინისტროში, ამ გვარად ორ წლის განმავლობაში ის უცდიდა საქმეს. შემდეგ სისტემატიურად მოჰკიდა ხელი საქმეს და დოკუმენტებით ხელში, თავის პატიოსნების აღსადგენად შედის საბჭოში წინადადებით რომ მოქალაქური უფლება აღიდგინოს.

ორჯელ შეიტანა საბჭოში თხოვნა ორჯერვე უარი უთხრეს. იწვევს ხარატაშვილს სამედიატორო სასამართლოში, ხარატაშვილი არ გაჰყვა. რა გზა დარჩა წერეთელს თავის პატიოსნების აღსადგენად? მან მიმართა ისევ სასამართლოს.

მე გეკითხებით თქვენ, როგორ უნდა მოქცეულიყო მოსამართლე? მოსამართლე თავის სინიდისის მიხედვით უნდა მოქცეულიყო და მოიქცა კიდეც, ისე როგორც მისგან სინიდისი და კანონი მოითხოვდა

ჩვენ რომ დამოუკიდებლობის აქტი მივიღეთ ძალაში დარჩა ყველა ის კანონები, რაც ძველად იყო აგრეთვე ის კანონები, რაც დროებითმა მთავრობამ შეიმუშავა.

ჩვენს მოსამართლეს ხელში სხვა კა-

უკანასკნელი ცნობები

გენ ჰოფმა ფონდერ-ჰოლცს ნოტა გაუგზავნა, რომელშიც განმეორებით მოითხოვს გერმანულ ჯარის ესტონეთიდან გასვლას.

რუსეთის ჩრდილოეთის არმიამ მიიღო მოკავშირეებისაგან დიდძალი ტანკები, იარაღი და ამუნიცია.

საბერძნეთის ჯარი რუმინიიდან გადის.

ინგლისის მაღაროს გაფიცულ მუშათა რიცხვი 38,000 უდრის.

ბერლინში ტელეგრაფის მუშათა გაფიცვა დასრულდა.

პსკოვის და ასტრახანის მხრით საბჭოთა ჯარი წინ მიიწევს.

საბჭოთა საგარეო კომისარმა ფინეთის მთავრობას თავ დასხმისათვის საპროტესტო ნოტა გაუგზავნა.

ნონი არ აქვს ის ხელმძღვანელობას ამ კანონით, ის მოვალე იყო ხარატაშვილისთვის 4 თვე ციხე მიესაცა. ხარატაშვილმა ყალბი ცნობები მიაცემინა მიქავტაძეს და მოსამართლემ საჭიროდ დაინახა მიქავტაძე ორი თვით ციხეში ჩაესვა.

მოსამართლე არავის არ უნდა შეუშინდეს,—არც გვარდიელის არც მილიციონერის, ერთად-ერთი რისიც მას უნდა ეშინოდეს ეს სინდისია (ტაში).

(ხმები: დიპლომატობდა).

ვაი იმ მოსამართლეს თუ მან დიპლომატიას მიმართა. ჩემის ღრმა რწმენით მუშათა საბჭო შეცდომაში იყო შეყვანილი. ხარატაშვილი, სამართალში უნდა მიეცათ, რადგანაც მან წერეთელს ცილი დასწამა.

მე ამით რასაკვირველია არ მოგახსენებთ, რომ საბჭოები განვასაჩივროთ, მაგრამ მოსამართლე ვალდებულია იხელმძღვანელოს იმ კანონით, რომელიც მას ხელთ აქვს. გამოვცეთ სერიოზულად და დინჯათ მოფიქრებული დეკრეტი და მოსამართლეც ამით ახელმძღვანელებს მაგრამ, თუ თქვენ, ვერ შექმნით ამნაირ კანონს, თქვენ არევდარევა! შეიტანოთ სასამართლოში.

ეს კი სახელმწიფოს ავნებს. ჩვენი სასამართლო მაღლა უნდა იდგეს —ჩვენ, ჩვენი საქციელით მოგვიხდება პასუხის მიცემა ხალხის წინაშე.

მუშათა საბჭო ამბობს, რომ ხარატაშვილი მოქმედებდა ჩემი დირექტივებითო, მოსამართლე კი მოვალეა საქმე გაარჩიოს ისე, როგორც ამას უკარნახებს მისი სინდისი.

ამ საქმისათვის მოსამართლე გაკიცხვის ღირსი კი არ არის არამედ მადლობისა.

ბ-მა იუსტიციის მინისტრმაც სწორედ ასე დააყენა საკითხი ჩვენ რევოლიუციას არ ვასაჩივრებთ ამით, ეს ჩვენი თავის გასაჩივრება იქნებოდა.

მოსამართლე კანონიერად ჰმოქმედებდა ის საბჭოს არ ასამართლებდა (ხმები: კონსერვატორია) თქვენ არ იყავით ის რომ აირჩიეთ? ვიმეორებ და დოკუმენტებით ვამტკიცებ, რომ აქ იყო ცილისწამება, და თუ თქვენ გაქთ თქვენი ფაქტები ეს სხვა საკითხია.

წერეთელი ითხოვს აღადგინოს თვისი უფლება მოქალაქისა და ამაზე ვერავინ ეტყვის უარს.

დასასრულ ორატორი მოითხოვს [illegible] კანონის გამოცემას.

ივ. გობეჩია (ს. რ.) მისი აზრით ხა[რატაშვილი] მოქმედებდა მუშა[თა] სა[ბჭოს] [illegible] მან სასამართლოს [illegible] მისცა, [illegible] შესახებ, [illegible] მუშათა საბჭოს ბლანკზე [illegible] დაწერილი და ის პირი [illegible] მუშათა საბჭოს წარმომადგენელი მისი პრეზიდიუმის წევრი. ასე საკითხის დაყენება არ შეიძლება—როგორც ამას ს. ფედერალისტები აყენებენო.

ზ. გურულის სიტყვა. პირველად აღსანიშნავია, თუ რა ბნელ კამპანიაში მოხვდა დღეს დამფუძნებელი კრების ს. ფედერალისტთა ფრაქცია. ბ. კ. წერეთლის კამპანია გააწითლებდა ქუთაისურ ფედერალისტებს, რომლებიც ამ კომპანიისაგან გაიმიჯნენ თავიდანვე. თვით მუშათა საბჭოს სარევიზიო კომისიაში ერთი ფედერალისტი იყო და სწორეთ ამ ფედერალისტის შაქრო ვაშაძის, სიტყვებია, როგორც მომხსენებლის: „რევიზიისთვის აშკარა გახდა, რომ კ. წერეთელს ბევრი მუშა მოუტყუებია და პენსია, რომელიც მოწვეულთა საბჭოდან უნდა მიეღოთ კოტეს წყალობით დაკარგვიათ".

ასე იმიჯნებოდნენ ქუთაისში კოტესაგან, გარდა, რასაკვირველია, მრეწველთა საბჭოს ფედერალისტ წევრებისა. ბ. მესხიშვილი ბრძანებს, თითქოს მე საქმეს კარგათ არ ვიცნობდე. გვაცნობს კოტეს მოღვაწეობას მთელ რიგ მოწმეების სამართალში მიცემაზე. დიახ ეს ბნელი კაცი სამართალში აძლევს მუშა მიქავტაძეს არა გაზაფხულზე, არამედ შემოდგომაზე, სწორეთ მაშინ, როცა რევოლიუციონური ორგანოები ბათომჩოლოქს იცავდნენ, ხოლო კობიძეს,—მაშინ, როცა ჭ. მ. დ. საბჭო ოსეთის მთაზე იყო ფრონტზე. მიქავტაძე-კობიძემ ვერ დაამტკიცეს სასამართლოში თავისი ბრალდებაო, მაგრამ ვინ დაისწრო მოწმე ქრთამის აღების დროს, რომ გამოცდილ ავლაკატს კ. წერეთელს დაეშვა ასეთი შეცდომა? კობიძემ და მიქავტაძემ, მართალია უარ ყვეს ბრალდება ოფიციალურათ, მაგრამ რათ ავიწყდება ბ. მესხიშვილს, რომ ეს მხოლოდ მას შემდეგ, როცა სასამართლოშიც გაიმეორეს ბრალდება და როცა ციხე მიუსაჯეს და როცა ციხის თავიდან აცილებაში ქრთამათ ასეთი განცხადება მოსთხოვეს. მესხიშვილმაც უნდა იცოდეს, რომ ამას იურისტები вымогательство-ს ეძახიან. ეხლა მუშა ზუბიაშვილი. მე წაგიკითხავ დოკუმენტს შორაპნის შელავათის მიმცემ კომიტეტისას (ჰკითხულობს) აქედან ხედავთ, რომ ზუბიაშვილი უნდა ენახათ კოტეს მოჯამაგირეთ კი არა, ნესტორ წერეთლის პალატში, თუ არა და ბრძოლის ველზე. აქედან ცხადია, რომ ისიც მუშათ ჩასწერეს ისე, როგორც ადესელი ვაჭრები და არც უანგაროთ.

ბ. მესხიშვილი ნორმალურათ სთვლის ამის შემდეგ წერეთლის მოთხოვნილებას, რომ საბჭოს მისი პატიოსანი სახელი აღედგინა, მაგრამ ქუთაისის საბჭოს ამისთვის არც დრო ჰქონდა და არც სურვილი, მით უმეტეს, რომ ქუთაისის საზოგადოების თვალში მისი სახელი იციან თუ რას წარმოადგენს, იციან რომ ეს ავლაკატი არა ერთ მიქავტაძეს გამოართმევდა ქრთამს და არა ერთ ზუბიაშვილს დამალავდა სამხედრო სამსახურიდან. იციან მისი პატიოსანი სახელი ქუთათურმა ვექილებმაც კი, რომელთაც არ უკვირთ მასზე ბრალდება მექრთამეობაში.

ამის შემდეგ მესხიშვილს ნორმალურათ მიაჩნია მოსამართლის განაჩენი, მაგრამ არ უკვირდება მის შინაარს: იქ მოსამართლე თითონ გრძნობს, რომ სადავო განაჩენი გამოაქვს და ხარატაშვილის დასჯასთან ერთად ხოტბას ასხამს მუშათა საბჭოს. ამას აქ დიპლომატობა უწოდეს, ჩვენში კი ამას შორაპნულ ხრიკს უძახიან, ხოლო ხრიკი მოსამართლეს არ შეეფერება. მოსამართლეს გვარდიელების არ უნდა ეშინოდეს, ამავე გავლენას ვერავინ ვერ უნდა ახდენდეს, მაგრამ არც კ. წერეთლის გავლენას ქვეშ არ უნდა ვარდებოდეს მოსამართლე, ხოლო დამსწრენი კი გადმოგვცემენ, რომ სასამართლოს კაბინეთი 18 ივლისს კ. წერეთლის კანტორას უფრო ჰგავდა. კ. წერეთელი შემთხვევით ზე მომსვლელთ შეკითხვებს აძლევდა და მოსამართლე არამც თუ ჰენიშნავდა ამას, არამედ—ემორჩილებოდა კოტეს კარნახსო. (მესხიშვილი ადგილიდან: თქვენი არაკეულია. რათ აირჩიეთ) ზ. გურული. დიახ, ჩვენ ავირჩიეთ და ეტყობა ვცდით. რა ვქნათ, როცა ჩვენ გვინდოდა იურიდიული საქმის ხელმძღვანელათ იურისტი გვყოლოდა, ხოლო მათ ნაკლებათ ვიცნობდით, ისინი ჩვენთან არ იყვნენ არც მაღაროებში და არც ციხეებში. თქვენისთანა კაცებმა გაგვაცნეს და მათ პროტექციას ვენდეთ, მაგრამ აწი ვეცნობით და მომავალში ასეთ მოსამართლეებს თავის გზას ვუჩვენებთ.

ალ. ახათიანის სიტყვა.

ამ უკანასკნელ კვირას ჩვენ შემთხვევა გვქონდა შევხებოდით სახელმწიფოს ორი მთავარი ღერძის ადმინისტრაციისა და სასამართლოს მოღვაწეობას. ადმინისტრაციის მუშაობა თქვენ დაინახეთ. აბა თუ იმ კუთხეში ხდება მრავალი ბოროტმოქმედება—ძარცვა გლეჯა, მკვლელობა და მოწყობილი ტერორი, მაგრამ ამის შესახებ შინაგან საქმეთა სამინისტროს არაფერი ცნობები არ აქვს. სამაგიეროდ გამოვა რომელიმე სოც.-დემ. პარტიის აგენტი და დაიწყებს ამ ტერორისა და მკვლელობების გამართლებას. ეს მოჰკლეს, მაგრამ ნაყაჩაღარი იყო, მეორე რეაქციონერი და სხ. ამ რიგად მთავრობა ვერ იცავს ადამიანის სიცოცხლეს იმ ჯგუფებისაგან რომელნიც თავის პარტიულ საქმეს აკეთებენ. სასამართლოს მოღვაწეობაშიაც იგივეა. პარტიულ მუშაკებს თავისი ლოღიკა აქვთ. მათი მოღვაწეობა, რაც უნდა ბოროტი და დანაშაულობით აღსავსე არ უნდა იყოს არ შეიძლება სასამართლოს განსჯის საგნად გახდეს. საინტერესოა წერეთლის ბედი ამ საქმეში. მისი გადაყენება მოითხოვა ქუთაისის მუშათა საბჭომ პირველად, მაგრამ ამ მოთხოვნაში, მას მექრთამეობას არავინ აბრალებდა. მეორედ მოითხოვეს, იქაც მექრთამეობას არ აბრალებენ, მესამედ კიდევ ასევე. ამ საქმეში ჩანს მხოლოდ ერთი სურვილი მუშათა საბჭოსი—წერეთელი გადააყენონ საქმიდან, რომ მის მაგივრად თავისიანი დააყენონ. ხარატაშვილის მიერ წარდგენილ ბრალდებასთან—წერეთელი მექრთამეაო, ცხადია, მუშათა საბჭოს არავითარი დამოკიდებულება არ აქვს ამ ბრალდებისთვის გამოიწვია წერეთელმა ხარატაშვილი ჯერ მუშათა სამართალში, შემდგომ კი მომრიგებელს მოსამართლესთან, როდესაც მუშათა საბჭომ არ ისურვა მისი განთავისუფლება მძიმე ბრალდებისაგან. ხარატაშვილმა სამი მოწმე გამოიწვია თავის ბრალდების დასამტკიცებლად. წერეთელმა სამივე გამოიწვია სამართალში და სათითაოდ სამივეს დაუმტკიცა, რომ მას უდანაშაულოდ სდებდენ ბრალს და სამივეს სასჯელი გადაუწყვიტა, ხოლო შემდგომ პატივი და სასჯელიდან გაახთავისუფლა. სოც.-დემ. ფრაქციის შეკითხვა შემოაქვს—მუშათა საბჭო სამართალში მისცეს, მას სასჯელს უხეიან რევოლიუციონურ მოღვაწეობასო. თუ ვინმე აძლევს სამართალში მუშათა საბჭოს, ეს მხოლოდ სოც.-დემ. ფრაქცია. სასამართლო სასჯელს ანიჭებს ხარატაშვილს, ვინაიდან ის წერეთელს ისეთს ბრალს სდებს, რომელიც მუშათა საბჭოს მიერ არ იყო წამოყენებული. მოსამართლე პირდაპირ ამბობს—მუშათა საბჭოს აქ არავითარი მონაწილეობა არ აქვს და მას არ შეეძლო წერეთლის წინააღმდეგ ასეთი დაუსაბუთებელი ბრალდების წამოყენებაო.

სამწუხაროდ, ბ. იუსტიციის მინისტრმა ბოლომდის ვერ შეინარჩუნა მისთვის სავალდებულო მდგომარეობა დამოუკიდებელი სასამართლოს მეთაურისა. ის გვარწმუნებდა—ეგ განაჩენი არსებითად ვერ შევეხებიო, ვინაიდან სასამართლოს დამოუკიდებლობას ვერ შევლახავო. თავის სიტყვაში მან ეს პაპიორება დაარღვია. მან დაიწყო რწმუნება—საქმეებში არ არის საბუთები თითქოს ხარატაშვილი პერსონალურად მოქმედებდა და არა როგორც საბჭოს წარმომადგენელიო. ეს არის მოსამართლის განაჩენის უარყოფა, იმ განაჩენის, რომელიც ამბობს—აქ საბჭოს არავითარი მონაწილეობა არ მიუძღვისო. განაჩენის დაწუნება, განაჩენის დაფასება და უარყოფა, რასაკვირველია არის განაჩენის არსებითი განხილვა და, მაშასადამე სასამართლოს საქმეში ჩარევა.

ჩვენთვის სავალდებულოა მოსამართლის დადგენილება. თუ ვინმე უკმაყოფილოა ამ განაჩენის, მას შეუძლიან სასამართლოს მეორე ინსტანციაში ეძიოს თავის სიმართლე და კიდევ უკანასკნელს ინსტანციაში—სენატში, რომელი ჩვენ უკვე დავაარსეთ.

ამის გარეშე სასამართლოს განაჩენის არსებითი განხილვა და მისი მოწონება თუ უარყოფა მიუღებელია. ეს ყველაზედ უფრო თვით იუსტიციის სამინისტროსთვის არის სავალდებულო.

ჩვენ, რასაკვირველია, არ მოვითხოვთ რევოლიუციონურ ორგანიზაციების დასჯას მათი ძველი მოღვაწეობისათვის. რაც მოხდა, მოხდა. მომავალში თუ არ განმეორდება შეცდომები, ჩვენთვის ესეც საკმარისია, მაგრამ როდესაც პირადული ბოროტმოქმედება აფარებს თავს რევოლიუციონურ ორგანიზაციებს, ეს შეუწყნარებელია.

ასეთი პირადული ხასიათის ბოროტმოქმედება უნდა ისჯებოდეს კანონის მთელი სისასტიკით.

შ. მესხიშვილი. დიდი პრინციპიული საკითხი დააქუცმაცეს. ჩვენ საკითხს ასე ვაყენებთ. ვინც უნდა იყოს წერეთელი უფლება ჰქონდა მას მიეცა სამართალში ის პირი რომელიც ცილს სწამებს. მოსამართლეს უფლება ჰქონდა თუ არა ეს საქმე გაერჩია?

და თქვენ ვერ უარჰყოფთ.

ჩვენ გეთანხმებით, რომ საბჭოების გასამართლება არ შეიძლება. მე მეგონა ს.-დ. იმისთვის შემოაქვთ შეკითხვა, რომ საჭიროდ სცნობენ დამფუძ. კრებას გამოეცა ერთი კანონი.

დამფუძნებელი კრება კი მე-2 ინსტანცია არ არის. დამფუძნებელი კრება სასამართლო არ არის, მას მხოლოდ შეუძლიან გამოსთქვას პრინციპიული თავისი აზრი.

მეც პრინციპიულ ნიადაგზე ვაყენებ ამ საკითხს.

მოსამართლე იმ პირობებში, რომელშიაც იგი იყო ჩაყენებული, მართალია. მინისტრმაც ამას გაუსვა ხაზი. თქვენ იმუქრებოდით და ემუქრებით მოსამართლეს. შეუძლებელია მოსამართლის სინდისს დაემუქროთ. შეიძლება მოსამართლის შეცვლა. მაგრამ მას პასუხს ვერ მოსთხოვთ. თქვენ არ გაქვთ უფლება ეს ჰქნათ და მოსამართლეც პასუხს არ აგებს; ეს არის მთავარი დებულება და თუ თქვენ ამას არ მიაქცევთ ყურადღებას თქვენ დამოუკიდებელ საქართველოში დამოუკიდებელ სასამართლოს ვერ შექმნით.

გალიკო ჯუღელის სიტყვა.

მართალია საკითხი დააქუცმაცეს, მაგრამ მაგარი ის არის, რომ თვითონ ბ. მესხიშვილმა დააქუცმაცა პირველად.

ჩვენ გვაინტერესებს არა პროცესიალური მხარე ამ საქმისა, არამედ—პოლიტიკური მისი ნამდვილი შინაარსი.

ჩვენ ვიცით, რომ რევოლიუციის მიცემა პასუხისგებაში არ შეიძლება. ქუთაისის მოსამართლის დადგენილება პირველი ცდაა რევოლიუციის გასამართლებისა. მესხიშვილი აქ უნდა გამოსულიყო არა როგორც იურისტი, არამედ—როგორც რევოლიუციონერი, სამწუხაროდ, მესხიშვილი დღეს როცა ამ ტრიბუნიდან ლაპარაკობდა, არ იყო რევოლიუციონერი.

ჩვენ, ვინც ვიბრძოდით რევოლიუციისათვის, არავის არ მივსცემთ მის გასამართლების უფლებას. ხარატაშვილის საქმე პატარაა, მაგრამ დიდი პოლიტიკური მნიშვნელობა აქვს. მოსამართლე თავის დადგენილებაში ამბობს, რომ მუშათა საბჭო სრულიად უმწიკვლოაო, მაგრამ ის დიპლომატიურად საბჭოს პრეზიდიუმის წევრს ასამართლებს. შემდეგ გაასამართლებენ პროვინციელ საბჭოებს და იტყვიან, რომ თბილისის საბჭო ცამდე მართალიაო. ბოლოს უკანასკნელსაც წვდებიან და ასე. ამის ნება ჩვენ არავის არ უნდა მივსცეთ. ჩვენ თუ ფორმალურ ნიადაგზე დავდექით, მაშინ ყველა რევოლიუციონერები უნდა გავასამართლოთ, მაშინ, მგონი, ბ. მესხიშვილიც ცუდათ იგრძნობს თავს. საბუთებში არ არის რევოლიუციის დროის საქმე. ჩვენ ამ სახლში ბევრისთვის გადაგვიწყვეტია სასჯელი და ხშირად საბუთი არ გვქონია, მაგრამ ამას ჩვენ გვიკარნახებდა ჩვენი რევოლუციონური სინდისი, რწმენა, და ეს გასამართლება მუშ. საბჭოების ხდება მაშინ, როცა უკანასკნელებმა თავისი ძალა უფლება თავის პირმშო შვილს—დამფუძნებელ კრებას გადასცეს. მათ იფიქრეს ლომი მოკვდა და მოინდომეს მისი ჩაწიხვლა, მაგრამ ის არ მომკვდარა, მან მხოლოდ დამფუძნებელ კრებას გადასცა თავისი უფლებები და ამიტომ დამფუძნებელმა კრებამ გამოიტანოს დადგენილება, რომ შემდეგში ასეთ გასამართლებას ადგილი არ ჰქონდეს.

გ. ანჯაფარიძე. მე მსურს მხოლოდ ერთ გარემოებას გაუსვა ხაზი: აქ ბ-ნ მესხიშვილმა განაცხადა, რომ მოსამართლე არავის წინაშე პასუხისმგებელი არ არის, მის მოქმედებას იხილავს (თუ მოხსენდება) მეორე ინსტანციაო. მე მაგონდება ბ. მესხიშვილის ერთი მოქმედება მისი იუსტიციის მინისტრად ყოფნის დროს: გაგრაში მოსამართლედ მსახურებდა ვიღაც ემელიანოვი, რომელიც გლეხების საქმეებს ცუდათ არჩევდა და სხ. ეს მოხსენდა ბ-ნ მესხიშვილს, მან ემელიანოვი 24 საათის განმავლობაში გადააყენა. ეს არის ერთნაირი ზედგავლენა. ეხლა მე ვეკითხები ბ. მესხიშვილს, რა ზომების მიღებას აპირებს ის ყოფილ იუსტიციის მინისტრ მესხიშვილის მოქმედების წინააღმდეგ?

მესხიშვილი: არ უარჰყოფს ფაქტს და ამბობს რომ მოსამართლე ემელიანოვი ამორჩეული არ იყო ხალხის მიერ და მან თავის უფლებით როგორც მინისტრმა დაითხოვა იგი როგორც შეუფერებელი მოსამართლე.

სოც.-დემოკრატებს შემოაქვთ კამათის შეწყვეტის შესახებ წინადადება. წინადადება მიღებულ იქმნა.

ფორმულა

ს.-დ. ფრაქციას შემოაქვს შემდეგი ფორმულა:

„მოისმინა რა ს.-დ. ფრაქციის შეკითხვა მთავრობისადმი და ამ უკანასკნელის განმარტება ქუთაისის მუშ. საბჭოს პრეზიდიუმის წევრის ისიდორე ხარატაშვილის გასამართლების შესახებ და მიიღო რა მხედველობაში 1) რომ რევოლიუციონური ორგანიზაციების და მათ წევრთა გასამართლება წარსულ რევოლიუციონურ მოქმედებისათვის ყოვლად შეუწყნარებელია, რადგან ეს იქნებოდა რევოლიუციის გასამართლება, 2) რომ ხარატაშვილი მოქმედებდა რევოლიუციონურ ორგანოს ქუთაისის მუშათა საბჭოს დავალებით და მხოლოდ მის დადგენილებას ასრულებდა, ადგენს: 3) რევოლიუციონური ორგანიზაციების და მათ წევრთა გასამართლება იმ მოქმედებისათვის, რომელიც მიმართული იყო რევოლიუციის და მის მონაპოვართა დასაცავად, დაუშვებელია; 2) ასეთი ხასიათის საქმეების წარმოება, თუ კი ისინი რესპუბლიკის ტერიტორიაზე სადმე არის დაწყებული, დაუყონებლივ მოისპოს; 3) მოისპოს აგრეთვე ხარატაშვილის საქმის წარმოებაც, როგორც ასეთი ხასიათისა.

ნიკო ნიკოლაძის განცხადება

თუ თქვენ მიიღებთ ორ პირველ მუხლს მაშინ თქვენ მართალნი იქნებით თუ თქვენ მიიღებთ მესამე მუხლს მაშინ თქვენ დიდ დანაშაულს ჩაიდენთ ამით თქვენ შექმნით პარტიულ სასამართლოს და ამ რეზოლიუციით ჰქმნით კიდეც.

რეზოლიუცია მიღებულ იქმნა.

ენვერის, თალაათის, ჯემალის და სხვ. დასჯა

ოსმალური გაზ. „ანტანია" იუწყება, რომ სამხედრო სასამართლომ გაარჩია ენვერის, თალაათის, ჯემალ ფაშის და ყოფილ შეიხ-ულ-ისლამ მუსა ქიასიმ ეფენდის საქმეები. ბრალდებულები არ დაესწრნენ სამართალს. სასამართლომ დაადგინა პირველი სამი სიკვდილით დაისაჯოს, ხოლო უკანასკნელს 15 წლის კატორღა მიუსაჯა.

ბათომი.

შეტაკება ბათომის ქუჩებში.

„ჟოლ ვორდი ძაინს"-ს „სარწმუნო წყაროებიდან" აუწყებენ, რომ მარიამობისთვის 1-ს ბათომის ქუჩებში შეტაკება მომხდარა. შეტაკების ხასიათი და გარემოებანი ჯერ არ გამორკვეულა.

როგორც ბათომიდან ჩამოსული გადმოგვცემს ბათომში გახშირებულა ძარცვა გლეჯა, ბოროტ-მოქმედებთან ბრძოლაში ინგლისელთა ჟანდარმერია სუსტობს.

ამ დღეებში იქ მოუკლავთ ქუთაისიდან კონსტანტინოპოლში სავაჭროდ მიმავალი ნარსია, რომელისათვისაც რამოდენიმე ათი-ათასი მანეთი წაურთმევიათ.

რუსეთი და დარდანელი

კონსტანტინოპოლის „journal d'orient" პარიზიდან დეპეშით იუწყება:

„თავადმა ლეოვმა მოკავშირეებს თხოვნით მიმართა რომ რუსეთს მიენიჭოს ისეთივე უფლებები როგორც სხვა მოკავშირეებს, თუ დარდანელის საკითხს საერთაშორისო კომისია გადასწყვეტსო".

კასპიის ფლოტის გარშემო

ჩვენ გუშინდელ ნომერში მოთავსებული იყო ცნობა გაზ. „როსიიდან" ამოღებული, რომელშიაც ნათქვამი იყო რომ კასპიის ფლოტი გადაეცა მოხალისეებსო. როგორც „აზერბაიჯანი" იუწყება ეს ცნობა სიმართლეს არ შეეფერება გადაეცა მხოლოდ ორი შეიარაღებული გემი. ფლოტილია კი ისევ ინგლისელთა ხელშია.

პროფ. ივ. ჯავახიშვილის ლექცია

დღეს, ნაშუადღევის პირველ საათზე სახელმწიფო თეატრში, პროფესორი ივანე ჯავახიშვილი წაიკითხავს ლექციას საქართველოს საზღვრების შესახებ, და განიხილავს ამ საკითხს თანამედროვე და ისტორიული თვალსაზრისით. საქართველოს საზღვრების საკითხი უმნიშვნელოვანესი საკითხია, დღევანდელი პოლიტიკური და სახელმწიფოებრივი ვითარებისა და ფუძე, რომელზედაც არის დამყარებული ჩვენი ურთიერთობა მეზობელ სახელმწიფოებთან.

მიუხედავად იმისა, ეს საკითხი საქართველოს მოქალაქე[illegible]ებში ჯერ კიდევ სავსებით შესწავლილი არ არის და ეს გარემოება, ხშირად, ჩვენი ინტერესებისთვის ფრიად საზიანო გაუგებრობას იწვევს. ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის, ფედერალისტთა კავშირის და რადიკალ დემოკრატთა ინიციატივით, პროფესორი ჯავახიშვილი, სწორედ ამ მიზნით კითხულობს დღეს ლექციას და ჩვენი მთავარი კომიტეტი იწვევს საქართველოს ყველა მოქალაქეთ დაესწრონ ამ ლექციას დღეს სახელმწიფო თეატრში.

დენიკინის დიპლომატიური წარმომადგენლობა სერბიაში.

ეკატერინოდარის გაზ. „სვ. რუს" სწერს: ბელგრადში მოსკოვის ყოფილ ქალაქის თავის, ჩელნოკოვის, თავმჯდომარეობით შესდგა საგანგებო კრება.

„სლოვიანთა კავშირის" კრება გენ. დენიკინის დიპლომატიურ მისიის პატივსაცემად.

ჩელნოკოვმა აღნიშნა სერბთა ამაღლებულ პატრიოტული გრძნობა, რომელიც ამხნევებს რუსებს ამ მძიმე მდგომარეობაში მყოფთ.

ექიმმა კლისიჩმა თავის სიტყვა მიუძღვნა „რუსის გარიბალდს" როგორც მან უწოდა კორნილოვს. ბოლოს „სლოვიანთა საზოგადოების" მეცნიერებათა აკადემიის თავმჯდომარემ ჟუილავიჩმა აღნიშნა სანამ არ დაწყნარდება ევროპა მანამ რუსეთის შინაური ომი არ მოისპობაო.

სერბები დიდის პატივით შეხვდნენ დენიკინის დელეგაციას.

იტალიელთა ჩამოსვლის გარშემო

რომიდან თბილისში მყოფ მოკავშირეთა შტაბს აუწყებენ რომ იტალიის ჯარი ამიერ-კავკასიაში აღარ ჩამოვა

საქართველოს დელეგაცია პოლკოვ. ჰაუზთან.

„ჟურნალ დ, ორიანი" მკათათვის 19-ის №-ში სწერს:

„საქართველოს დელეგატებმა პარიზში ინახულეს ამერიკის დელეგაცია, რომელსაც მიაწოდეს რამდენიმე ფაქტი გამოქვეყნებულ საბუთებში მოხსენებული.

პოლკ. ჰაუზი საქართველოს დელეგატებს დაჰპირდა, რომ მიიღებს ზომებს მოხალისეთა ჯარისა და ბლოკადის წინააღმდეგ და საქართველოს დამოუკიდებლობის ხელშეუხებლობის დასაცავად, ვიდრე საკითხს საზავო კონფერენცია გადასწყვეტს

ყარაბაღი

ყარაბაღის საკითხი.

ქ. შუშიდან, მკათათვის 27-ს თარიღით „ნორ-აშხატავორს", აუწყებენ, რომ ამერიკის მისიის წარმომადგენელნი დაბრუნდნენ თბილისში. შუშაში მივიდა გენ. გუბერნატორი სულთანოვი სომეხთა წარმომადგენლებთან ერთად, რომელთაც მოლაპარაკება ჰქონდათ აზერბაიჯანის მთავრობასთან ყარაბაღის შესახებ. როგორც გადმოგვცემენ უმთავრეს საკითხებში შეთანხმებულან.

ბრძოლა დიზაკში.

შუშიდან იმავე გაზეთს ატყობინებენ, რომ მკათათვის 20-ს დიზაკის ოლქში თათრებსა და სომეხ სოფლებს შუა ბრძოლა მომხდარა. დაუნგრევიათ, გაუძარცვავთ და დაუწვიათ სოფლები დოლანლარ და ბანათლუ, რომლების მოსახლეობა გადასულან სოფ. ჰინთალში. მერე თათრები არაქიულის საზოგადოების სოფლებს გარს შემორტყმიან. აქამდე ბრძოლა გრძელდება.

ამაზე შეუტყობინებიათ ინგლისის და ამერიკის მისიებისთვის. თუ რა ზომები არის მიღებული ჯერ გამორკვეული არ არის. თათრების მხრით რეგულიარი ჯარი მონაწილეობას არ იღებს.

მამისონის უღელტეხილის უკანვე აღება

ხახალხო გვარდიის შტაბს ონიდან ატყობინებენ, რომ პარასკევს 1 აგვისტოს ცხარე ბრძოლის შემდეგ ჩვენებს მამისონის უღელ-ტეხილი აუღიათ.

მთა კოზი-კოხის აღება

ონიდანვე სახ. გვარ. შტაბს ატყობინებენ, რომ ჩვენებს შტაბს-კაპიტან გამყრელიძის მეთაურობით კონტრშეტევით, 1 აგვისტოს ნაშუადღევის 1 საათზე უკანვე აუღიათ მთა კოზიკოხი.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ქრონიკა

დღეს 3 მარიამობისთვის შუადღის 12 საათისათვის სახაზინო თეატრში ეროვნულ-დემოკრატიული პარტია, უპარტიოთა ჯგუფი და რადიკალ-დემოკრატიული პარტია, იწვევს მოქალაქეთა მიტინგს, რომელზედაც ლექციას წაიკითხავს პატივცემული პროფესორი ივ. ჯავახიშვილი შემდეგ თემაზე: საქართველოს საზღვრები განხილული ისტორიულისა და სტრატეგიული თვალსაზრისით. ბილეთები გაიყიდება სახაზინო თეატრში.

მეომართათვის. მეომართა დამხმარე კომიტეტმა მიიღო სალხინოდან ფრინტზე მეომართა სასარგებლოთ 3,180 მან.

საზღვარგარეთიდან. საგარეო საქმეთა სამინისტროს კანცელიარიამ მიიღო ბერლინიდან 70 კერძო პირთა ბარათები. სხვათაშორის ბარათი არის პროფესორ ივ. ჯავახიშვილის სახელზეც. მსურველთ შეუძლიან მიაკითხონ საგარეო საქმეთა სამინისტროს კანცელარია.

აზერბეიჯანი ფულის გადმოგზავნის შესახებ. აზერბაიჯანის ფინანსთა სამინისტრომ აზერბეიჯანიდან საქართველოში ფულის გადმოგზავნა შემდეგ ნაირად მოაწყო: ფულის 2000 მან. გადმოგზავნის მსურველმა უნდა შეიტანოს გადმოსაგზავნი თანხა ხაზინაში. საიდანაც მას მისცემენ სათანადო ბარათს, რომელიც უნდა წარუდგინოს მან ფინანსთა სამინისტროს, უკანასკნელი აცნობებს აზერბაიჯანის დიპლომატიურ წარმომადგენელს საქართველოში, მისცეს ბარათში აღნიშნული თანხა აღნიშნულ პირს. ხოლო ვისაც 2000 მანეთზე მეტის გამოგზავნა სურს, მან წინდაწინ უნდა სთხოვოს საამისო ნებართვა ფინანსთა სამინისტროს.

გემთა მიმოსვლა მუღანსა და ლენქორანში. საკონვენციო გემთა ბიურომ შუამდგომლობა აღძრა ინგლისელთა მისიის წინაშე, მოაწყონ გემთა მიმოსვლა მუღანსა და ლენქორანს შორის.

დაჯარიმება კარტის თამაშისათვის. შინაგან საქმეთა მინისტრის განკარგულებით ელინთა კლუბი, 10,000 მან. დაჯარიმეს სისტემატიურათ გამართულ კარტის თამაშისათვის.

ბოროტ-მოქმედებანი.

დაჭრა. 1 აგვისტოს ღამის 11 საათზე ერთ-ერთ რესტორანში ჩხუბის დროს ბ. კიკნაძემ მძიმეთ დასჭრა ინგლისელი ჯარისკაცი. კიკნაძე დააპატიმრეს.

თვითმკვლელობა. 1 აგვისტოს მილიუტინის ქუჩაზე მცხოვრებმა ხარიტონოვის ქალიშვილმა რევოლვერით თავი მოიკლა.

ქურდობა. საავთიაქო საწყობის (სიონის ქ. № 32) პატრონმა სტ. ვარჩიანცმა მილიციაში განაცხადა, რომ 29 ივლისს ღამით მას მოჰპარეს საწყობიდან 75,000 მან. საქონელი. გამოძიებამ გამოარკვია, რომ ქურდობაში მონაწილეობა მიუღია ტ. თალიანოსიანცს.

პროვინციის ცხოვრება
მესხეთი.

ამას წინად ახალციხეში პროვოკაციული ხმები გავრცელდა, თითქოს ფოცხოვი სერვერ ბეგის ბრბოებს გაენადგურებიოსთ და ა. შ. ხმები არ გამართლდა, მაგრამ აღმოჩნდა, რომ ასეთ ჭორებს სთხზავენ უმთავრესად ადგილობრივ სომხურ წრეებში.

— დამფუძნებელი კრების დამატებითი არჩევნებისათვის მზადება ციებ ცხელების ხასიათს ღებულობს. განსაკუთრებით ამწვავებენ საქმეს სოციალ დემოკრატიული და ეროვნულ (ვეშაპელის ჯგუფის) პარტიები. ეს მეტად ცუდ შთაბეჭდილებას ახდენს მცხოვრებლებზე და შესაძლოა ამან ახალი გაუგებრობა დაჰბადოს.

— ავტომობილების მიმოსვლა ბორჯომსა და ახალციხის შუა სისტემატიურად ხდება, მაგრამ ფასი აწევს მეტად ძვირი სულზე 250 მანეთი ღირს კერძო ავტომობილით, ხოლო საფოსტოთი, რომელიც ხშირად 3 დღეში ერთხელაც არ დადის 150 მან.

— მთელ მესხეთში გაცხარებული მუშაობაა ყანებში. პურის, კარტოფილსა და ხილს კარგი მოსავალი აქვს და მოსალოდნელია მათი შემდეგში გაიაფება. ამჟამად კი გირვანქა შავი პური გამომცხვარი ღირს 5 მანეთი, ხორცი 10 მან. ხოლო რძე 4 მანეთი, ყველი 16—18 მან. კარაქი 36—40 მან. თეთრი პური სრულიად არაა.

ჩრდილო-კავკასია

ალი ხაჯი იაკუშინსკის და მოხალისეთა ბრძოლა.

მოხალისეთა და შეიხულ ისლამის ბრძოლა როგორც სჩანს უფრო დიდხანს გრძელდება ვიდრე ეგონათ, მიუხედავად იმისა რომ მოხალისეთა რაზმებს დიდს დახმარებას უწევს მთიელ ოფიცრებისაგან შემდგარი რაზმები; ეგრედ წოდებული, „მთავრობის" ჯარი. მთავრობად ამ შემოხვევაში მიჩნეულია გენ, ხალილოვი.

დაღესტნის ოფიცრები თავის ხალხის წინააღმდეგ მხოლოდ იარაღით ბრძოლას არ აწარმოებენ. ისინი დაღესტნის წინააღმდეგ პროპაგანდასაც ეწევიან ხალხში.

პირველი ბრძოლა აჯანყებულებსა და მოხალისეებს შორის მოხდა თემირხანშურის სამხრეთით, ცულ-ჯანგუშაისთან. აქ შეიხულ ისლამის ახალი ჯარი დამარცხდა. დაღესტნელები გალოთებული იბრძოდენ. მათ ახსნევებდნენ მოლები, რომლებიც ბრძოლის დროს სასულიერო პირების სიმღერით მიუძღოდენ წინ.

ამავე დროს მოხალისეთა ნაწილებმა და გენ. ხალილოვის „მთავრობის" ჯარმა ალყა შემოარტყეს სოფ. ტრე მკურ კალეს და წარუდგინეს ულტიმატუმი იარაღის ჩაბარების შესახებ. ხანგრძლივ მოლაპარაკების შემდეგ სოფელმა ჯერ მისცა მცირე ნაწილი იარაღისა, შემდეგ დანარჩენი, რამდენიმე ტყვიის მფრქვეველი, ორი ზარბაზანი და სხვა.

ტუმკურ კალე ითვლებოდა მოხალისეთა წინააღმდეგ მოქმედ ჯარების ცენტრად.

ჯუნჩუშაისთან დამარცხებული ალი ბაჯის ჯარი ძველ კლდოვან ციხე ჰადარში გამაგრდა. ჰადარის წინააღმდეგ გაიგზავნა მოხალისეთა დიდძალი ჯარი. პეტროვის საავიაციო რაზმი შეიხ ულ ისლამის მომხრე სოფლებში ყუმბარებსა ჰყრის.

თერგ დაღესტანის მმართველის უკანასკნელი ოპერატიული ცნობა იუწყება:

„მიუხედავად ადგილების ტოპოგრაფიული პირობების სიძნელისა ჩვენი ჯარი წინ მიიწევს ძველ ციხე ჰადარისაკენ. განსაკუთრებით სახელოვნად იბრძვის შამილის სახელობის პირველი ბატალიონი. ალი ჰაჯის ბანდები გარბიან". (ბ. ქ.)

ალი ჰაჯის საზავო დელეგაცია.

თიბათვის 24 ს თემირ ხან შურაში ჩავიდა ალი ჰაჯი აკუშინსკის დელეგატები. ალი ჰაჯი ითხოვს რომ მის წინააღმდეგ საომარი მოქმედება მოხალისეებმა შესწყვიტონ. როგორც გაზ. „როსია" იუწყება აკუშინსკი თავს იმართლებს, ხალხის მტრებმა შემაცდინესო.

თიბათვის 26-ისათვის თემირ ხან შურაში მოელოდნენ გენ. ერდელის მიერ აკუშინსკისთან მოსალაპარაკებლად დანიშნულ გენ. ვიდბოლსკის.

სომხეთი

მობილიზაცია სომხეთში

მთავრობამ მკათათვის 25 შემდეგი მოწოდება გამოსცა:

ჩვენმა მუხანათურმა მტრებმა აჯანყება და საომარი მოქმედება დაიწყეს ვედი-ბასარის, შარურის და ნახიჩევანის ოლქებში. რამდენადაც წინ მიდის ეს საფრთხე იმდენად მის რაზმებს კიდევ ახალი მტრების რაზმები უერთდება.

აჯანყებულთა მოძრაობის მოსასპობად, წესრიგის აღსადგენად და ჩვენი ნორჩი სახელმწიფოს გადასარჩენად რესპუბლიკის მთავრობა იძულებული არის მიიღოს სასწრაფო ზომები, ესე იგი, გამოაცხადოს მობილიზაცია ამ მიზნით მთავრობამ მკათათვის 23-სა და 24-ში რამოდენიმე განსაკუთრებული კანონი მიიღო, რომლის ძალითაც მძიმე წუთებში ყველას ევალება დახმარება გაუწიოს იარაღით და ჯარით სამშობლოს. ვინც გადაქცევა თავის მოქალაქობრივ მოვალეობას იგი საგანგებო კანონით დაისჯება.

მოუწოდებთ სომხეთის მოქალაქეთა მამულიშვილობის შეგნების გრძნობას დარწმუნებული ვართ, რომ საზოგადოება ყველაფრით დაეხმარება ზემოხსენებულ კანონების ცხოვრებაში გატარებას.

მინისტრთა საბჭოს საქმეთა გამგე გ. ხოჯამირიან.

მთავრობის ბრძანებები

მობილიზაციის გამო მთავრობამ შემდეგი ბრძანება გამოსცა.

1. ყველა მოქალაქე მოვალეა მკათათვის 27 დღის 2 საათამდე პოლიციის უფროსს თავისთან შენახული თოფები და ტყვიები გადასცეს.

2. იარაღის და ტყვიების გადამცემლებს მიეცემა ბარათი, რომლითაც იგი საინტენდანტოდან ფულს მიიღებს ან სურსათს იარაღის ფასში; შემდეგ ანგარიშით ჩაიბარებს. თოფში მოსინი და ლებელი 500 მ., ტყვია კი 50 კაპეიკად ცალი.

3. ინიშნება კომისარი საგანგებო რწმუნებულობით, რომელსაც ევალება მკათათვის 27-დის მიიღოს სასტიკი ზომები და იარაღი და ტყვიები ძალით მოაგროვოს. მას ეძლევა უფლება დააპატიმროს ყველა ის, რომელიც ამ განკარგულებას არ შეასრულებს 6 თვით ან ჯარიმით 10,000 მანეთამდე.

4. მკათათვის 27-ს ორ საათიდან მარიამობისთვის 5-მდე ყველა მოქალაქე მოვალეა გადაიხადოს იარაღის გადასახადი საგანგებო კომისარის მიერ დანიშნულ ზომით. ამ გადასახადისგან თავისუფალი არიან ისინი, რომლებიც 27 მკათათვის 2 საათამდე გადაუციათ პოლიციისათვის იარაღი და ტყვიები.

აზერბაიჯანი

სომხეთში კონტრაბანდით პურის გატანა.

შრომის სამინისტროს წარმომადგენელმა ყიაზიმოვმა შრომის მინისტრს მოხსენება წარუდგინა, რომელშიაც სწერს რომ მთელი გზა დოლარიდან კედებამდე გავსილია პურით დატვირთულია ურმებით რომელიც სომხეთში მიემგზავრება. სოფლელთა სიტყვით პური კონტრაბანდით გააქვთ.

ახალი გაზეთი

ბაქოში ამ დღეებში გამოვა დიდი სავაჭრო გაზეთი, რომლის დანიშნულებაც იქნება გავლენა მოახდინოს ადგილობრივ ბაზარსე და სავაჭრო ოპერაციებზე.

ინგლისელები და ბაქოს ნავთი

სარწმუნო წყაროებიდან „ბაკინსკოე სლოვო"-ს აუწყებენ რომ ინგლისის მთავრობას გადაწყვეტილი აქვს 2 მილიონი ფუთი ნავთის შესყიდვა. საგარეო საქმეთა სამინისტროდან.

მთავრობის „კრიზისის" გამო

ზოგიერთ გაზეთებში გამოსულ ცნობების გამო ვითომც აზერბაიჯანის მთავრობის კრიზისი შესაძლებელი იყოს, როგორც „აზერბაიჯანი" იუწყება სრულიად სიმართლეს არ შეეფერება. პარლამენტის გავლენიანი ფრაქციები მთავრობას ნდობას უცხადებენ.

დეპეშები

(საქ. დეპეშ. სააგენტო)

მარიამობისთვის 2-ს.

მოხალისეთა ჯარის ცნობა.

თბილისი. აგვისტოს 1. მოხალისეთა ჯარმა გაანთავისუფლა 59 მძევალი, რომელიც ხარკოვის საგამომძიებლო კომისიას დაემწყვდია ციხეში: ბოლშევიკებმა მძევლებათ წაიყვანეს ხარკოვის უნივერსიტეტის პროფესორები ვიაზიგინი, დენისოვი, ორლოვი და ოლეცკი. უკანასკნელი მიიმალა და აქამდე ვერ აღმოუჩენიათ: ვიაზიგინი და დენისოვი ბოლშევიკებმა ლებედიანში გაგზავნეს: გადმოგვცემენ, რომ მათი მატარებელი ლებედინოში გაჩერებიათ: ხარკოვის პროფესორები უქმად სცდილობდნენ თავის ამხანაგების განთავისუფლებას: პროფესორი გოლდიანი საგამომძიებლო კომისიის ბინაზე დააპატიმრეს შეწუხებისთვის.

ხარკოვში საფლავები ამოთხარეს რათა ბოლშევიკების მიერ დახოცილთა ვინაობა გამოერკვიათ. ბოლშევიკების მსხვერპლთა დასასაფლავებლად საძმო სამარეს გათხრიან 100 გვამისთვის. საფლავების ამოთხრის შემდეგ, უკანასკნელ ცნობებით ასეთია, აღმოაჩინეს 298,293 გვამი, რომელთაც საექიმო გამოკვლევით წამების და შეგინების მრავალი ნიშანი ეტყობოდა, ხოლო ზოგი კი ცოცხლად დაუმარხიათ. საექიმო გამოკვლევამ ცხადჰყო, რომ ბოლშევიკების მსხვერპლთა უმეტესი ნაწილი თავის კეფაში მოხვედრილი ტყვიით იყვნენ დახოცილნი, ზოგი კი ხმლებით დაუხოციათ, ბევრი უწამებიათ. ერთი კაცი ყბა გატეხილი ცოცხლად ჩაუფლიათ, რომ მათ გონება ჯერ არა ჰქონიათ დაკარგული. გამორკვეულია, რომ მსხვერპლი ჯერ ისევ ცოცხალი უწამებიათ. ზოგს მოჭრილი აქვს ხელი, ფეხის გული და თითები, ძვლები გადამტვრეული აქვთ, ორი გვამი მდუღარე წყლით არის დამწვარი, 6-თვის ხელები ისე მაგრად მიუკრავთ ზურგზე, რომ თოკი ხორცში ჩასჯდომიათ. დასჯის წინ ბოლშევიკებს თავის მსხვერპლთათვის ყველა კბილები დაუგლეჯიათ. 18 გვამისთვის კბილები სულ ერთიანად დაუგლეჯიათ და ფრჩხილის ქვეშ ლურსმები ჩაურჭვიათ.

ფრანგულ პრესა

ბულგარეთის ხელშეკრულება.

მოკავშირეთა უმაღლესი საბჭო ბულგარეთის ხელშეკრულების პირობათა, განსაკუთრებით წყლის გზების შესახებ დამუშავებას განაგრძობს.

ესტონეთის საქმეები.

უმაღლესი საბჭო შეუდგა ესტონეთის საქმეების განხილვას.

გენ. გოფის ნოტა ფონდერ გოლცისადმი.

მოკავშირეთა შეიარაღებულ ძალთა წარმომადგენელმა ესტონეთში გენ. გოფმა გენ. გოლცს გადასცა ნოტა, იქიდან გერმანელების ჯარის გაყვანის შესახებ, რაზედაც გენ. გოფმა უკვე მიიღო პასუხი, მაგრამ ვერავითარ შედეგს ვერ მიაღწია რაც საზავო კონფერენციას აუწყა. გენ. გოლცს მოჰყავს სხვა და სხვა მიზეზები, რომელთა მიზეზითაც გერმანელთა ჯარები განაგრძობენ ესტლინდიის ოკუპაციას. უმაღლესმა საბჭომ ფონდერ გოლცს გაუგზავნა ახალი ნოტა, სადაც მისგან მოითხოვენ მიღებულ ბრძანების შესრულებას.

ბელაკუნის დაზავება.

რუმინულ ცნობით, ბელაკუნის წითელ ჯარს მთელ ფრონტზე უკან დაახევინეს მან რუმინელები სდევნიან და მდ. ტისაზე უწესრიგოთ გადადიან, სტოვებენ სამხედრო მოწყობილებას და აუარებელ ტყვეებს. ბელაკუნმა სცადა მოკავშირეებთან მოლაპარაკება დაეწყებინა და წინადადება მისცა, რომ ის გამოვა მთავრობის შემადგენლობიდან".

ინგლისური პრესა.

საზავო კონფერენციაზე.

ინგლისურ ოფიციალურ წყაროებიდან მიღებულ ცნობების თანახმად საზავო კონფერენციაზე დაბრკოლებები იზრდება: მცირე აზიის ერთ ნაწილს ნამდვილი ანარქია მოედო. ოსმალები სპარსელების დახმარებით სარწმუნოებრივ ომის დაწყებას სცდილობენ. ტრაპიზონის ახლო თავმოყრილია ოსმალეთის ყოფილ მეცხრე არმიის 6 დივიზია, რომელნიც დიდ საფრთხეს წარმოადგენს მოკავშირეთა ჯარის სიმცირის გამო. მდგომარეობას უფრო ართულებს ოსმალეთის მთავრობის რყევა სტამბოლში. როგორც სჩანს მცირე აზიაში დაწყებულ უწესრიგობის შესახებ მიღებულ ცნობის გამო იგი დაიბნა. ამას გარდა კოლჩაკისაგან მიღებულ ცნობებით, ფინეთის ჯარი მთავრობაში მომხდარ ცვლილებათა გამო ისევ უკან იხევს: პეტროგრადის აღებას ახალი დაბრკოლებები ელობება წინ და თუ ფინების განწყობილება არ შეიცვალა და თუ კოლჩაკმა არ იკისრა ამ გეგმის განხორციელება პეტროგრადის აღებაზე ხელი უნდა აიღონ.

ამავე დროს კონფერენციას საფუძველი აქვს იფიქროს, რომ ჰუნგრეთში მდგომარეობა უმჯობესდება, არის იმის ნიშნებიც, რომ ბელაკუნი მალე იქნება გადაყენებული, ავსტრიის კაბინეტიდან ბაუერის წასვლაც კარგა გავლენას მოახდენს მოლაპარაკებაზე. მას ყოველთვის ისე უყურებდნენ, როგორც პანგერმანისტს, რომელიც სხვებთან ერთად მომხრე იყო გერმანიასთან ავსტრიის შეერთებისა.

რუსეთის ჩრდილოეთის არმია

რუსეთის ჩრდილოეთის არმიამ მოკავშირეებთან ბალტიის ნავთსადგურებიდან მიიღო ტანკები, თოფები, ამუნიცია და სურსათი, მაგრამ ფიქრობენ, რომ ეს დახმარება ჩრდილოეთის არმიას საშუალებას არ მისცემს სხვის დაუხმარებლად პეტროგრადი აიღოს.

ბოლშევიკური ცნობები

კილის ქარხნებში.

ნაუენი, ივლისის 31. კილის სახელმწიფო გემთა საამშენებლო ქარხანაში მუშაობა ორი კვირით შესწყდა. მუშაობის განახლების შემდეგ 30,000 მუშის მაგიერ 1700 მუშა იქნება.

ესტონეთი.

სტოკჰოლმიდან მოსული ცნობით, ინგლისის მთავრობა განსაკუთრებული კომისიის დაარსებას ფიქრობს ესტონეთის სამოქალაქო მართველობისთვის და ბოლშევიკების საფრთხესთან საბრძოლველად.

გერმანიის ეროვნულ კრებაზე.

ნაუენი, ივლ. 31. გერმანიის ეროვნულ კრებაზე კონსტიტუციის პროექტი განიხილეს. დეპუტ. კონმა განაცხადა, რომ ის უარს აცხადებს, კონსტიტუციის მიღებაზე, რომელიც დემოკრატიულ წესწყობილების გამომხატველი არ არის. შეველად იღებენ კონსტიტუციის იმ მუხლს, რომ გერმანიის სახელმწიფო რესპუბლიკას წარმოადგენს და მისი ხელმწიფო ძალა-უფლება ეკუთვნის ხალხს. მიიღეს მუხლი ეროვნულ დროშის ფერების შესახებ. ეროვნულ დროშებათ ცხადდება: შავი-წითელი და ოქროს ფერი. დროშა შავი თეთრი წითელი ფერისაგან იქნება ზემო ყურეში სახელმწიფო ფერებში. მიიღეს მუხლი, რომელიც სახელმწიფო მთავრობას ნებას აძლევს გერმანიის ცალცალკე სახელმწიფოების უკანონობას ვეტო დაადოს.

საბერძნეთის ჯარი რუმინეთიდან გადის.

ნიკოლაევი, ივლ. 30. რუმინიის გაზეთების ცნობით საბერძნეთის გენ. მონტერენოსმა, რომელიც თავის ჯარით ბესარაბიის ფრონტზე მოქმედებდა, მიწერილობა მიიღო ჯარის ევაკუაცია მოახდინოს.

საბჭოთა მთავრობის ნოტა ფინეთისადმი.

მოსკოვი, აგვ. 1. რ. ს. ფ. ს. რ. საგარეო საქმეთა სახალხო კომისარმა ჰელსინგფორსში ფინეთის საგარეო საქმეთა მინისტრს შემდეგი ნოტა გაუგზავნა.

მოსკოვი. „ფინეთის მთავრობამ", რომელიც რამდენჯერმე დაესხა, რუსეთის რესპუბლიკას ხმელეთზე და ზღვაზე, გადასწყვიტა საბჭოთა რესპუბლიკაზე, რომელიც მხოლოდ თავდაცვის პოლიტიკას აწარმოებს, ძალდატანება გააძლიეროს. ასრულებს რა მოკავშირე მთავრობების ბრძანებას, ფინეთის მთავრობას სურს ფინეთის ხალხი უნებურად ჩაითრიოს საბჭოთა რუსეთის წინააღმდეგ ბრძოლაში, იმ იმედით, რომ რუსეთის მთავრობა მოთმინებიდან გამოიყვანოს და თავის პოლიტიკაზე ხელი აღებინოს. ამგვარად ივლისის 30 საბჭოთა ჯარის მხრით მიერ მიზეზის მიუცემლად, კრონშტადთან გამოჩნდა ჰაეროპლანები, რომლებმაც ყუმბარები ჩამოყარეს, მაგრამ ჩვენ ვაიძულეთ ფინეთის ტერიტორიაზე დაბრუნებულიყვნენ. რუსეთის საბჭოთა რესპუბლიკა ძალადობის წინააღმდეგ პროტესტს აცხადებს და ფინეთის ხალხის წინაშე და მთელი ქვეყნის მშრომელი ხალხის წინაშე ხაზს უსვამს, რომ რეპრესიული მოქმედება მხოლოდ ფინეთის მხრიდან იყო. რუსეთის საბჭოთა მთავრობა ენერგიულ ზომებს იღებს ფინეთის მთავრობის ძალადობის საწინააღმდეგოდ, მაგრამ აგრესიულ მისწრაფებიდან შორს დგას. რუსეთის საბჭოთა მთავრობას იმედი აქვს, რომ ფინეთის ხალხს გონს მოიყვანს რეაქციის და მილიტარიზმის ელემენტებს, რომელთაც სურთ [illegible] დააკისრონ ომი მტრებთან და ფინეთის ხალხის ყოფილ ჯალათებთან ერთად.

გაფიცვები ინგლისში.

ჰელსინგფორსი, ივლ. 28. ინგლისის გაზეთების ცნობით, ქვემო პალატაში ბონარ-ლომ განაცხადა, რომ ნახშირის მაღაროების გაფიცულ მუშების რიცხვი 3.8000 უდრის. გაფიცვების მიზეზია—პირველ საჭიროების ნივთების სიძვირე, სამხედრო ზეგარა და ინგლისის ჯარის რუსეთში გაგზავნა.

გაფიცვების დასრულება ბერლინში.

ნაუენი ივლ. ბერლინში ტელეგრაფის მუშების გაფიცვა დასრულდა: მოსამსახურეებს ისევ იღებენ, მაგრამ ჯამაგირის მიუცემლად. ახლად მიღებულებმა ხელწერილი უნდა მისცენ, რომ პოლიტიკურ დემონსტრაციებში მონაწილეობის მისაღებად სამსახურს არ დასტოვებენ. პასიურ გაფიცვების გამოცხადების გამო დათხოვნილი სიმენსის ქარხნების მუშები ისევ მიიღეს.

საფრანგეთის მომავალი მინისტრ პრეზიდენტი.

ლიონი ივლ. 31. საფრანგეთში ყველა დარწმუნებულია, რომ პუანკარეს მოადგილე კლემანსო იქნება, რადგან კლემანსომ განაცხადა, რომ პარლამენტში ახალ არჩევნების შემდეგ [illegible] ის მინისტრ-პრეზიდენტის ადგილს [illegible] სტოვებს, მომავალ პრემიერ [illegible] ხი იბადება. ამ [illegible] კანდიდატად [illegible] სემინარიაში კურს [illegible] კანდიდატ [illegible] ითვლება [illegible].

სამხედ[illegible]

ჩვენმა [illegible] ოფიციალურმა წარმომადგენ[illegible] მდინ[illegible] ისიდორე რამიშვილმა და [illegible] ს.-დ. ფრაქციამ.

[illegible] იცის თუ არა მთავრობამ აფხა[illegible]

3. [illegible] ის საბჭოს საქართველოს სახელმწიფო ხაზინის ფულს ურიგებს კერძო [illegible] პირადი საჭიროების დასაკმაყოფილებლად.

4. იცის თუ არა მთავრობამ, რომ რუსეთის სახელმწიფო ბანკის სოხუმის განყოფილება, რომელიც ფაქტიურად გაუქმებულია, ყოველთვიურად ასი ათას მანეთად უზის საქართველოს ხაზინას. თუ ყოველივე ეს მთავრობამ

ონში ჩვენი ჯარი შეტევაზე გადავიდა და ვლადიმიროვკიდან მტერი განდევნა: მტრის ჯარის ერთი ნაწილი დაიხრჩო, დანარჩენებს ვსდევნით, ხელში ჩავიგდეთ დავლა.

შენკურსკი. ივლ. 31. დამატებითი ცნობებით, ონეგაში ჩვენმა ჯარმა ხელში ჩაიგდო ლაზარეთი მედიკამენტებით და საექიმო პერსონალით, 6 მილიონი თოფის ტყვია, 1500 თოფი, მრავალი სამხედრო ქონება და სურსათი. განთავისუფლებულ მაზრებში საბჭოთა მთავრობა აღადგინეს.

მებრძოლთა დასაჩუქრება

სამარა. ივლ. 29. რევ. სამხ. საბჭოს წარდგენით აღმოსავლეთ ფრონტზე 20 პოლკი დაასაჩუქრეს რევოლუციონურ დროშებით. 2 ყაზახთა კავალერიის პოლკი, რომლებმაც გასაოცარი გმირობა გამოიჩინეს შტანდარტებით დაასაჩუქრეს. ჩვენ მხარზე გადმოსულთა სიტყვით კოლჩაკმა 16 წლ. 65 წლ. ჯარში გაიწვია მცხოვრებლები. მობილიზაცია ცუდათ მიდის. დამსჯელი რაზმებიც კი ვერას ხდებიან.

„წითელი ტერორი".

სამარა, ივლ. 29. ჩვენ მხარეზე გადმოსულთა სიტყვით კოლჩაკის ყაზახებში წითელი ტერორის სულიერი განწყობილობის ასაწევათ თეთრები ცრუ ხმებს ავრცელებენ რომ ორენბურგი უკანვე ავიღეთო.

აგრარული რეფორმა საქართველოში

აგრარული რეფორმა საქართველოში—მენშევიკების პირმშო შვილია; ამ რეფორმის გატარებაში არა მენშევიკს, პერსონალური მონაწილეობაც არ მიუღია. როდესაც, აწ განსვენებულ, ამიერკავკასიის სეიმმა 16 ქრისტეშობისთვეს 1917 წ. გამოსცა დეკრეტი მამულების კონფისკაციისა, მიწად-მოქმედების სამინისტროს დაევალა, დეკრეტის ცხოვრებაში გასატარებლად შეედგინა რამოდენიმე მიწათ მიმღები კომისიები. თვითეულ კომისიაში შედიოდნენ: თავმჯდომარე, მიწის მზომელი, სამაზრო საადგილმამულო გამგეობის წევრი, ადგილობრივ გლეხების წარმომადგენელნი და სხვანი. თავმჯდომარეებად, რასაკვირველია, დაინიშნენ მენშევიკ-პროპაგანდისტები, მათი პარტიული ორგანიზაციათა რეკომენდაციით [illegible], როგორც მოხელენი და არა პარტიული მათი ამხანაგნი, მიუხედავათ მათი მიწის საკითხის პროფესიონალური ცოდნისა, უფლებრივად პირდაპირ უსიტყვოდ დაუმორჩილეს თავმჯდომარეებს. დანარჩენ წევრების მოვალეობა განისაზღვრებოდა დამზადებულ საბუთებზე მექანიკურად ხელის მოწერით. ამნაირ შემადგენლობითი კომისიები იქნენ დაგზავნილი სოფლად, წინასწარ დაყოფილ რაიონებში. ჩვენ არ შეუდგებით იმის მოთხრობას, რაგვარი უწესოება გამოიწვია კომისიების პრაქტიკულ მუშაობამ სოფლად, რაც საისტორიო მასალას უფრო შეადგენს, ვიდრე საგაზეთოს, არამედ მოკლეთ შევეხებით ღირსება-ნაკლულევანებას იმ საკანცელარიო საბუთებისას, ეგ-რედ წოდებული აქტები მამულების კონფისკაციისა, რომელნიც ინახებიან მიწად-მოქმედების სამინისტროს, აგრარულ რეფორმათა განყოფილებაში, რიცხვით სამი ათასამდე. იურიდიულ მხრით აქტები მოკლებულია ყოველივე ღირებულებას და ნათლად ღაღადებს აგრარულ რეფორმატორთა საქმის უვიცობას. პირველ ყოვლისა, აქტებში არ არის სისწორით ან სრულებით აღნიშნული საერთო სივრცე საკონფისკაციო მამულისა, მემამულეზე დატოვებული ნორმა და სახელმწიფო ფონდში გადარიცხულ მიწის რაოდენობა არ ეთანასწორება მის საერთო [illegible]. [illegible] წიფოებრიობას და დამოუკიდებლობას ამ გზით ემუქრება ჩრდილოეთის მტერი—რუსეთი! დენიკინი აფხაზეთით აპირობს საქართველოში შემოჭრას. თქვენ კარგად მოგეხსენებათ რომ აფხაზეთში დღეს აქტიური ფრონტი, გვაქვს, რომ აქ ჩვენს წინააღმდეგ დარაზმულია მტრის დიდი ძალა და რომ ჩვენი სამხედრო ძალის კარგა დიდი ნაწილიც სწორედ აქ, შევყარეთ მტრის პირისპირ. დიახ! დღეს აქ აქტიური და მომქმედი ფრონტია, ფრონტის უკან კი გადაშლილია ის აფხაზეთი, სადაც დღეს ჩვენი სახელმწიფოებრივი სიმტკიცე და ინტერესები განსაცდელშია ჩავარდნილი. მოსალოდნელი სამხედრო მოქმედების მოსაგებად და, საერთოდ, ჩვენი შინაური სიმტკიცისთვის საჭიროა რომ აფხაზეთში მაწრაფლ შეიცვალოს წესი და მეთოდი მუშაობისა, და აგრეთვე

ბია რამოდენიმე ნორმა სხვა და სხვა რაიონებში მდებარე მამულებიდან, ზოგისათვის არც ერთი. მომჩივანნი მემამულენი აცხადებდნენ, რომ მათ აქტებში მოხსენებული მამულის რაოდენობა სინამდვილეს არ შეეფერება, მართალია, მათ ოდესღაც ჰქონდათ ასეთი რაოდენობის მამული, მაგრამ შემდეგში გაუყიდიათ კერძო პირებზე. აი ასეთი ყალბად შედგენილ აქტების ნიადაგზე ხდება ტრაგიკო-კომიკური სცენები მომჩივანთა და აგრარულ-რეფორმათა განყოფილების გამგეს შორის. მიუხედავად მომჩივანთა სამართლიან უკმაყოფილებისა, ბ-ნ გამგეს მაინც არ სურს დარწმუნდეს აქტების სიყალბეში და სცდილობს ფეხების ბრახუნით და ისტერიული ყვირილით მოიშოროს მომჩივნი. მეტად განმაცვიფრებელია ბ. გამგის უზრდელი მოქცევა მთხოვნელებისადმი, რასაც ჯეროვანი ყურადღება უნდა მიექცეს ვისგანაც ჯერ არს და მიაკუთნოს ამ ვაჟბატონს შესაფერისი ადგილი. ბოლოს, როდესაც მეტად გამწვავდა მომჩივანთადმი დამოკიდებულება, მიწათმოქმედების სამინისტრომ საჩივართა განსახილველად შეადგინა პარტიული იურიდიული კომისია. კომისია მეტად ზერელედ ეკიდება საქმეების განხილვას, რის გამო საქმეების გარჩევა დიდი ხნით ჭიანურდება. თხოვნების წაკითხვით თავს არავინ იცხელებს, მით უმეტეს ქართულად დაწერილების [illegible]

[illegible]

პირ შექონდათ აქტებში უცვლელად თუ რამდენად შეეფერებოდა ეს სინამდვილეს იმაზე თავს არავინ იცხელებდა, ოღონდაც მსხდარიყვნენ თბილ ოთახებში და მიეღოთ ჯამაგირები დღიურით. იურიდიულ კომისიის ზეგავლენით, განყოფილების გამგემ, ყველა აქტების ხელმეორედ გადასინჯვა მიანდო ერთს ერთს განყოფილების საქმის მწარმოებელს, რის შემდეგ აღნიშნულ შეცდომათა შესწორება აუცილებელი შეიქნა. ამ მიზნის მისაღწევათ ოფიციალურად გამოიხმეს ბ-ნნი თავმჯდომარენი, მაგრამ მათ თავი არ შეიწუხეს თავიანთ შეცდომათა შესწორებით და მით დაამტკიცეს უდავოდ თავიანთი სახელმწიფოებრივი შეგნება. მაგრამ, დახეთ მათი ბედის წალმართიანობას, მადლობის ნიშნად „ამხანაგებმა" ისინი წამოასკუპეს ერობების თავმჯდომარეებად, გამგეობის წევრებად და სხვა მაღალ თანამდებობაზე. ყალბი, შეუსწორებელი აქტები დღესაც ხელუხლებლად ინახებიან აგრარულ რეფორმათა განყოფილებაში. ამ დღეებში მიწათ-მოქმედების სამინისტრომ გამოაქვეყნა სტატისტიკური ცნობანი, სახელმწიფო ფონდში გადასულ გამოკლების რაოდენობისა, რომელიც დამყარებულია ზემორე ხსენებულ ყალბ საბუთებზე და რამდენადაც ის სინამდვილეს შეესაბამება „ჰალლახმა" უწყის. სწორი სახელმწიფოებრივი თვალსაზრისით, ასეთი ყალბი საბუთების ღირებულება—ნულია. ისინი უნდა ინახებოდეს არა ოფიციალურ სამინისტროს კანცელარიაში, არამედ ამშვენებდეს საისტორიო მუზეუმის თაროებს, როგორც ნაშთი შეიცე საუკუნის პარტიულ მუშაობისა. დარწმუნებული [illegible]

[illegible]

ს. ხ[illegible].

ანგარიში
საქართველოს საისტორიო-საეთნოგრაფიო საზოგადოების მოქმედებისა 1918 წ.

1. საზოგადოების შემადგენლობა: წევრთა რიცხვი და საბჭო.

ა) წევრთა რიცხვი. საანგარიშო წლის დამდეგს საზოგადოებას ჰყავდა 3 მზრუნველი, 3 საპატიო და 503 ნამდვილი, სულ 509 წევრი. წლის განმავლობაში შეემატა 11 ნამდვილი, ხოლო დააკლდა 1 საპატიო წევრი (კათალიკოზი, კირიონი მეორე). 1919 წლის დამდეგს საზოგადოებას ჰყავდა: 3 მზრუნველი, 2 საპატიო და 514 ნამდვილი სულ 519.

ბ) საბჭო. ამ წელს შემადგენლობა საბჭოსი იყო ასეთი: თავმჯდომარე ე. თაყაიშვილი, მისი ამხანაგი დ. კარიჭაშვილი, მუზეუმ-ბიბლიოთეკის მცველი ი. აბულაძე, მდივანი ს. გორგაძე, ხაზინადარი ირ. სონღულაშვილი და წევრნი: დეკ. კორნ. კეკელიძე, შალვა ქარუმიძე, გ. ქიქოძე და იოსებ გოგოლაშვილი; ამათ კანდიდატებად იყვნენ: გ. იმნაიშვილი, პ. ინგოროყვა, გრ. ნათაძე. ხაზინადარი ირ. სონღულაშვილი ასრულებდა აგრეთვე ორ თანამდებობას — მუზეუმ-ბიბლიოთეკის თანაშემწისას და საქმის მწარმოებლისას, ხოლო მდივანმა ს. გორგაძემ საანგარიშო წლის 1-ლი ქრისტიშობისთვიდან იტვირთა აგრეთვე მუზეუმ-ბიბლიოთეკის მცველის მეორე თანაშემწის მოვალეობის შესრულებაც. (საზოგადო კრების ოქმი № 128).

წლის განმავლობაში საბჭოს ჰქონდა 19 სხდომა.

2) საზოგადოების მოქმედება: საზოგადო კრებანი, მოხსენებანი და გამომცემლობა.

ა) კრებანი. საზოგადოებას წლის განმავლობაში ჰქონდა სამი ჩვეულებრივი და ერთი წლიური, სულ 4 კრება.

[illegible]

(ოქმი № 128).

[illegible]

(ოქმი № 127).

[illegible] ჩვენმა ქვეყანამ 1918 წლის ზაფხულს გამოსცადა, ჩვენი საზოგადოება მოკლებული იყო საშუალებას მოეწყო სპეციალისტების საარქეოლოგიო და საეთნოგრაფიო მოგზაურობანი სხვა და სხვა ადგილებში: საზოგადოების საბჭოს ყურადღება მიპყრობილი იყო, გარდა იმ განძის მოვლა დაცვისა, რაც საზოგადოებას შეგროვილი აქვს ეროვნულ მუზეუმში, დამზადებაზე იმ დიდძალი და ფრიად მნიშვნელოვანი მასალისა, რომელიც ე. თაყაიშვილის ექსპედიციამ მოგვიტანა 1917 წელს სამაჰმადიანო საქართველოდან, ტაო—თორთუმ—ისპირიდან. ამ დარგში მუშაობა ნაყოფიერი იყო. თავმჯდომარის მოწვევით მუშაობაში მონაწილეობა მიიღეს ექსპედიციის წევრებმა: ხუროთმოძღვარმა კალგინმა, მხატვარმა შავარდნაძემ და ილია ზდანევიჩმა და აგრეთვე საგანგებოდ მოწვეულმა ხუროთმოძღვრებმა—კერნმა, სესევეროვმა და რიაბოვმა. ამათ დაამზადეს გეგმები, განაკვეთები და ფასადები მონასტრებისა: ხახულისა, ოშკისა, იშხანისა, ოთხთა ეკლესიისა და პარხალისა; აგრეთვე სხვათა ტაოს მხრის ეკლესიათა. მზად არის ფოტოგრაფიული სურათებიც ამ ნაშთებისა და პალეოგრაფიულად გადმოღებული მათივე წარწერები. დამზადებულია აგრეთვე გიფსით ჩამოსხმული ზოგიერთი ქანდაკებანი ამ ეკლესია—მონასტრებისა. ამაზედ მუშაობდა საგანგებოდ მოწვეული მოქანდაკე ხმელევსკი, საზოგადოებას განზრახული აქვს ამ დამზადებული მასალების გამოფენა მოაწყოს.

გ) გამომცემლობა. ქაღალდისა და ხელფასის აუტანელი სიძვირის გამო საზოგადოებამ ვერც ამ წელს შესძლო [illegible] ჟურნალები № 163, № 166, № 167, № 168, № 169); ამის გამგედ და მეთვალყურედ მოწვეულ იქნა ორი პირი—ფოტოგრაფი და ამასთანავე მხატვარი კიუნე, რომელსაც გასამჯელოს აძლევს უნივერსიტეტი, და მხატვარი დ. შავარდნაძე ჩვენი საზოგადოების ხარჯით (ოქმი №№ 169, 170, 179).

4. მუზეუმი, წიგნთსაცავი და სიძველეები.

[illegible]

ა) მუზეუმი:

1. საარქეოლოგიო და საეთნოგრაფიო ნივთი იყო წლის დამდეგს 2484, წლის დამლევს 2588*); 2) [illegible] 577, წლის დამლევს 577; 3) [illegible] 671, წლის დამლევს 695; 4) [illegible] 160, წლის დამლევს 173; 5) [illegible] 80, წლის დამლევს 100; 6) ძველი ფულები [illegible] 11,392, წლის დამლევს 18936; 7) [illegible] 120, წლის დამლევს 121.

ბ) წიგნთსაცავი:

1) ხელნაწერი წიგნი წლის დამდეგს იყო 1428, წლის დამლევს 1432; 2) ნაბეჭდი წიგნები წლის დამდეგს იყო 1) ქართული 1520, [illegible] 2) არა ქართული 8426 წ. [illegible]

სულ არის დამკ. წიგნი 10,163.

3) [illegible] 8050 [illegible] 1263).

5) საზოგადოების ხელფაზები. [illegible]

*) კატალოგში წლის დამლევს აღნიშნულია 2600 ნომერი, მაგრამ ფაქტიურად მუზეუმში არის 2588 ნივთი, რადგან 12 ნივთი წინა წელს (1917 წ.) გამოირიცხა სიიდან (ამაზე იხილე 1917 წლის ანგარიში).

ტრფობა წამებული
(ისტორიული რომანი)
70.

ეხლა ბერს თებრონია, შეიწვია მონასტერში. არ ინება მწირმა, არ შევიდა ეზოში; იქვე ჩამოჯდა ლოდზედ. ორივე ხელით მოჰკიდებოდა დაბჯენილ ყავარჯენს გარინდებული, ფიქრში წასული.

აასრულა იმან განზრახვა ძნელი, თითქმის შეუძლებელი; უბრძოლველად წაიყვანა ძალამოსილი ქალი მონასტერში, თოკი შება უტყვ ზვარაკივით, წინ გამოიგდო, მოაცილა თეით სამსხვერპლომდინ, საოცარს უღრიდა ეს. ალბად სასწაულიც იყო მოქმედ მადლით წარმოებული. გრძნობდა კიდეც ის თავის ძალას შემბორკს შემცოდისას, ღვთის ნებაზედ მის მატარებელს. ეხლა კი, როცა უკვე შეასრულა თავის განზრახვა, უძლურებას რასმე განიცდიდა ხორცისას და სულისას გრძნობათა სიცალიერეს ჟუსიამის. ჩაფიქრებული იმასაცა ჰხედავდა ეხლა, რომ ეს მძიმე საქმე გაბედინა მას არა მხოლოდ სამღთო გულისთქმამ, სწრაფამ ღვთისადმი, არამედ თავმოყვარეობამაც, თვითმოყვარებამ თმვისმა ზვიადმა.

შეკრთა, როცა გაითვალისწინა მთელი შედეგები ამ გაბედულის მოძრაობისა. საშიშიც იყო ეს; ძნელი სა[illegible]ქმელი იყო, [illegible] სნელად, დასაბრუნებლად. მედგრად შეებრძოლებოდა მოწინააღმდეგეს. ეს მოწინააღმდეგე [illegible] დღეს თებრონიას ნების სიმტკიცე.

— მებრძოლად დედაკაცი ამისთანა სასტიკ წყობაში?!

— დედაკაცი ჭირში ნაცადი, მისი მისწრაფება უ[illegible] ხელოვნურად ნაწრთობი; მისი ნებისყოფა, რომელი მოიხრება ძალთა წინაშე, მოიდრიკება, მიწას განერთხმის, არ კი გადიმტვრევა, სურვილს აისრულებს.

— რომ ძირიანად ამოგლიჯოს ის რისხვის გრიგალმა?

— უბედურება იქმნება, რჯულის შერყევა, თუ ბჯენი ჯოჯოხეთისანი ხელს დარევენ რაინდსა ღვთისას და გადაჰფშვნეთ. ნუ იყოფინ ეს! თებრონია აწ მებრძოლია ეკლესიის სახელით, მასზედ არის დამყარებული გამარჯვება მეუფის საყდრისა ამ ძლიერ ბრძოლაში. უნდა შესძლოს მან იგი შემართება, აიტანოს რისხვა ყოველი, უკუაქციოს მებრძოლი ძალა მძლავრად მისული. განმტკიცდეს იგი! მე განვამტკიცო!

მოლაზონი შორიახლო ჩამომჯდარიყო და ელოდდა ბერის გამოფხიზლებას: ეგონა, დაღლილს ჩასძინებიაო. შეირხა მწირი. მიჰმართა მონაზონს:

— მეც ჰამადი მცირედი და წარვიდე სავანედ ჩემად!

ბევრი ევედრა ქალი, ენებებინა მონასტერში შესვლა, პურის მირთმევა [illegible] რამ განსვენება, მაგრამ უარი უთხრა [illegible] და თვალნი აიგზნო შურით ძლიერით, ტყოდნენ: სამღთო შურითა. მრავალს ჟამს მარტოდ უბნობდნენ ნეტარნი ესე. დაბალი ხმით ამბობდნენ შეთქმულებივით, თითქმის ჩურჩულით. მახლობლად არავინ იყო, ყველანი დაეთხოვნათ წინამძღვარებს. ადგნენ. ხელს ემთხვია თებრონია. გაშორდნენ ერთმანეთს. მტკიცე ნაბიჯით მიემართებოდა თებრონია, აღგზნებული თვალები ნათელჰყოფდნენ მის მღელვარებას.

დიდი მღელვარება აღძრა ამ ახალმა ამბავმა საგულისხმიერომ მთელ მონასტერში, სად ცხოვრება ისე ერთგვარად მიმდინარობდა ურყევ-უღელვლად. ეს დღე არ ჰგავნდა სხვა დღეებს, რომლები ისეთის მოსაწყენის ერთფეროვნობით მისდევდა ერთი მეორეს მოსაბეზრებელ ერთგვაროვნობით. მით-მოთქმა გახშირებულ სავანეში დიდი ყურადღება მიიპყრო თებრონიას საუბარმა წმიდანთან არც ერთი მათი სიტყვა არ ესმოდათ ცნობისმოყვარეობა აღძრულთ და ვეღარ მოეთმინათ, ვერ დაწყნარებულიყვნენ ბოლოს თემისტიამ გადადგა გაბედული ნაბიჯი: წყაროს ბილიკი იმ ადგილის ახლო გადიოდა, სადაც ისხდნენ მესაუბრენი ქალმა აიღო სურა და წყალზედ წავიდა; ისე მოზომა გზა, რომ მათ ახლო გავლისას გაეგონა რამ, ყური მოეკრა რამე სიტყვისათვის არ გაუცუდდა განზრახვა მოესმა:

— იყავნ ეგრეთ! უკეთუ უღირსი მონა ღვთისა ანგელოსი ვარ აწ, მაუწყებელი მისის ნებისა, აღსრულდეს შენ მიერ იგი წმიდა ნება მისი!

— აღსრულდების! ძალა უფლისა განმამხნობს უძლურს!

სხვა ვეღაფერი გაიგონა, ვეღარც გაბედა შემდგარიყო და ესმინა. გაეშურა. მიუთხრა გაგონილი თვის დებს ქრისტეს მიერ.

დაიწყო ღვთის ნების აღსრულება მონასტერში ჰომწყვდეულ ლამაზ შემცოდეს შესახებ, უტეხი რამ ნებისყოფის სრულყოფა, რომელი ურყევად [illegible] უგრძნობელად მიდიოდა და თვის [illegible] განსაზღვრილ სავალზედ და [illegible] ღამწუხულ თვის სასტიკ სვლაში [illegible] ბიჯით სთრუგნავდა ყვავილს [illegible]სას, ქალ-ვაჟთა შორის აღმოცენებულს; აღეწავდა თვით ღეროებს ტურფა ყვავილებისას; სთხრიდა თვით ფესვებსაც საიშვიათო მდელოსი ედემურისა.

გახადეს შუქურას სამოსი სიხარულო ფერად-ფერადი, შემოსეს შავი ძაძა სიხარულის ზნელად შამლები, სამგლოვიარო; მოხსნეს მანდილი ყვავილოვანი, მობურეს ბლანდი რამ მძიმე ლამაზ დალალთა მთლად დამთვრალი; ჭააყარეს სადაფ ყურთაგან ღილის ნამივით მოციმციმე საყურეები, შუა თითთაგან ბეჭდები ცეცხლის მფრქვეველნი; ახსნეს მკერდიდან გულის ქინძისთავი; შეხსნეს წელიდან სარტყელი სადედოფლო მეფე-მიჯნურისაგან მიძღვნილი—მირთმეული შემოარტყეს მის წელ საბელი ქალამანისა მწვირიან კვანძებიანი.

— ნუ გენაცვალთ! ეს სარტყელი მევე დამიტოვეთ: აშოტის ნაჩუქარია; თავის ხელით შემომარტყა; მის სახეს მაგონებს, მის შეხებასა.

— არ შეიძლება! ცოდვას მოგაგონებს ეს სამკაული, ცოდვათა ტალღას მოგცემს წარმწყმედელს. შეიბი საბელი! შემოგერტყმის მადლი ძლიერი, ზეცად აღმყვანი.

ხამლი ჩააცვეს უფერი, უშნო, კოხტად ნაქარგ წუღების ნაცვლად გოპარ შეყრილისა. როგორ დაკარგა ნაქვთიანმა თავის სახე! უშნოდ გამოჩნდა კოხტად ნაგები. რას იტყოდა აშოტი, რომ დაენახა! პირიც არ დააბანინეს მტვერ შეფრქვეულსა.

— ნავლი უნდა დაიყარო თავს ნაცარი და ისე ინანვიდე ცოდვას შეუნდობელს, უთხრეს მას.

გესლიანად გაეცინათ, სარკე რომ მოითხოვა, მიჰვრიტა რამ ლითონისა.

— ხეტა მიცნობს და აშოტ ეხლა რომ შემხვდეს თუნდ მარტოდმარტოს? მაინც მიცნობს! ბლოთი მიჰხვდება. ძალა იდუმალი ამცნებს მას ცხადად მეტყვის ხოლმე, საიდუმლოდ რომ ძალა მავრძნობინებს შენს მოახლებას და მძლავრად მიზიდავს შენკენ, ჩემო სიხარულოვო.....

— გილალატე მე, სიხარულმა შენმა, ვაჟკაცო ჩემო, გავტეხე შენი მცნება, ბრძანება შენი. ნუ ინაღვლი და ნურც შემრისხავ: წამიერად გეურჩე, დროებით, მხოლოდ ერთი კვირით. ვერ ვეწინააღმდეგე წმიდანს, ვეღარ შევსძელი: მინდოდა მისი კურთხევა ყოფილიყო ჩვენზედ, ჩემზედ და შენზედ. გაუყრელნი ვართ, ერთნი საუკუნოდ.

— ჭამე რამ, დაიმშეოდი გზაზედ, დალიე!

— უჰ, როგორი ნასი პურია, გაუცრელი, ჩენჩოიანი! არ მინდა. წყალს კი დავლევ. როგორი ჰუჰყიანი წიწანა არის პირმოტეხილი. სად არის ეხლა ჩე ჩემი ოქროს კუტალი ვერცხლის ლანაგარზედ მდგარი! გაუკვირდება აშოტს, როცა ვუამბობ, როგორ გამიმასპინძლდნენ წმიდა დედანი მისგან უხვად ნიჭებულ სავანეში; იქნება კიდეც ეწყინოს, გაწყრეს.

— ნუ, გენაცვალე, ნუ გაუწყრები საწყალ დედაბრებს! აღთქმა დაუდვიათ იზრუნონ მხოლოდ სულზედ. თურმე არ უნდა სულს არაფერი შნოიანი, არც თუ რამ შემრგო, არც საცმელსაბურავი, არც საჭმელ-სასმელი. სულისათვის თურმე ისიც არაბედენაა, რანაირ გვამში იმყოფება იგი, როგორი ხორცი შეუმოსია, მშვენიერი თუ მშვენიერი. უფროც უხარიანო გვამი მახინჯი, მიხრწნილ-მილეული, უსუფთავო, მოუკაზმავი. ნეტა თუ რად? ხორციც ხომ ღვთისაგან შექმნილია ყოვლად-სახიერისა, რომელი არის მშვენება უებრო, წუნ დაუდები. საიდუმლო მაზრი თუ არის აქ ჩემგან მიუწთომელი. ვკითხავ აშოტს. ის მეტყვის მართალს: ჭკვიანია, ფიქრგამჭვირვალი; ნათელი სიტყვა იცის, მოაზრებული შიველიერსები და ისე ვკითხავ. უთუოთ მასწავლის...

— პურსაც შევჭამ. რა ვუყოთ, რომ ნასია?! არაუშავს რა! არ უამება აშოტს, თუ უჭმელობა დამეტყო; იქნება კიდეც მაყვედროს. არა! როდის დამმდურებია, რომ ეხლა მაყვედრიო?! უფრო მომიალერსებს: თუ შეუძლოდ ვარ ან დაღონებული, სულ თავს მევლება მეფე ვაჟკაცი. იქნება იწყინოს, ცუდათ გისაზრდოვებიათო, გაუწყრეს ამ საწყლებს. უნდა კმაყოფილი ვიყო ამითიც, რაც მომართვეს. მშიან!

ვასილ ბარნოვი.

(შემდეგი იქნება)

[illegible] კ. წერეთლის კამპანია გააწითლებდა ქუთაისელ ფედერალისტებს, რომლებიც ამ კომპანიისაგან გაიმიჯნენ თავიდანვე. თვით მუშათა საბჭოს სარევიზიო კომისიაში ერთი ფედერალისტი იყო და სწორეთ ამ ფედერალისტის შაქრო ვაშაძის, სიტყვებია, როგორც მომხსენებელის: „რევიზიისთვის აშკარა გახდა, რომ კ. წერეთელს ბევრი მუშა მოუტყუილებია და პენსია, რომელიც მრეწველთა საბჭოდან უნდა მიეღოთ კოტეს წყალობით დაკარგვიათ".

ასე იმიჯნებოდენ ქუთაისში კოტესაგან, გარდა, ოასაკვირველია, მრეწველთა საბჭოს ფედერალისტ წევრებისა. ბ. მესხიშვილი ბრძანებს, თითქოს მე საქმეს კარგათ არ ვიცნობდე. გვაცნობს კოტეს მოღვაწეობას მთელ რიგ მოწმეების სამართალი[illegible] რამ განსვენება, მაგრამ [illegible]ულია წმიდანი. იქ მოართვა ეტყობის გარეთ. ნელნელა ჩვენ გვინდოდა თითქო დახელმძღვანელათ ვყვებოდა მასხოლო მათ ნაკლოვანულიყო ისინი ჩვენთან არ იყვნენ მოროებში და არც ციხეები. თანა კაცებმა გაგვაცნეს რო, ტექციას ვენდვეთ, მაგრამ ის ბით და მომავალში ასეთ ალეებს თავის გზას ვუჩვენებ[illegible]

ალ. ახათიანის სიტყ[illegible]

ამ უკანასკნელს კვირას ჩვენ ხვევა გვქონდა შეხვედრით სახე[illegible] ფოს ორი მთავარი ღერძის ადმ[illegible]ტრაციისა და სასამართლოს მო[illegible] წეობას. ადმინისტრაციის მუშაო[illegible] თქვენ დაინახეთ. აბა თუ იმ კუთხეში ხდება მრავალი ბოროტმოქმედება—

მიმოსვლა სახალხო მატარებლებისა ს. ს. რკ. გზ.

გადის თბილისიდან.

ფოთში	№ 21	ღამ.	12 ს. 5 წ.
ქუთაისში	№ 10	9 საღ.	8 ს. 7 წ.
ბათუმში	№ 5	[illegible]	5 ს. 4 წ.
ფოთში	№ 3	დილ.	9 ს. 56 წ.
ბათუმში	№ 1	ღამ.	11 ს. 30 წ.

მოდის თბილისში

ბათუმიდან	№ 2	დილ.	7 ს. —
ფოთიდან	№ 4	[illegible]	8 ს. 45 წ.
ქუთაისიდან	№ 6	[illegible]	12 ს. 10 წ.
ქუთაისიდან	№ 8	11,12 ღ.	9 ს. 30 წ.
ფოთიდან	№ 22	ღამ.	6 ს. 06 წ.

თბილისი-სალოღლი

გადის სალოღლში

№ 8	საღამ.	6 ს. 5 წ.
№ 6	შუადღ.	2 ს. 32 წ.
№ 4	საღამ.	9 ს. 50 წ.

მოდის სალოღლიდან.

№ 3	დილის	7 ს. 27 წ.
№ 5	ნაშუად.	3 ს. 5 წ.
№ 7	დილის	11 ს. 52 წ.

თბილისი-ქსანი გორი-ბორჯომი.

გადის

№ 63	შუადღის	2 ს. 40 წ.
№ 61	დილის	7 ს. 52 წ.
№ 19,20	შუადღ.	3 ს. 26 წ.

მოდის:

№ 19,20	დილ.	6 ს. 30 წ.
№ 62	დილ.	11 ს. 24 წ.
№ 64	საღ.	8 ს. 4 წ.

თბილისი-სანაინა

გადის:

№ 4,3 ს. შუად, 1 ს. 40 წ.

მოდის:

№ 4,3 ს. დილ. 11 ს. 30 წ.

შენიშვნა 1. მ. მ. №№ 21 და 22 დანიშნულება არის სამგზავრო სისწრაფის გადასაზიდები და მალე წასახდენი საქონლის.

შენიშვნა 2. მ. მ. №№ 61, 62, 63, 64 იმოძრავებენ თბილისისა, ქსნისა და გორის შუა: 1 წყვილი ივლის უქმე და კვირა დღეებში, 2 წყვილი უქმე და უქმის წინადღეებში.

საექიმო კაბინეთი
ექ. პ. ტუღუშვილისა
მიიღებიან: ვენერიული, კანის, სიფილ. და სხვა გვარ სნეულებანი ავათმყოფები სასქესო და საშარდე ორგანოთა (606 და 914 წამლობა) მიხეილის საავათმყოფოსთან, ფოსტის ახლოს პლეხანოვის (№ 55) და ბელგიის (№ 1) ქუჩების კუთხე საღამოს 6—7 ნახევარ საათ 25-2536-1

ბ. გ. მეგრაბიანცი
შინაგანი ავადმყოფობა, პლევისა და გულისა. იღებს ახალ რენტგენის—ელექტრო-წამლობის კაბინეტში, გასინჯვა და წამლობა X ს სხივებით დიდი სალენიიდი და [illegible]სევალის ტოკით ფილტვების, გულის და სხვა შინაგანი ავადმყოფობისათვის. ღარიბებს უფასოთ. ყოველ დღე დილის 9—1 საათამდე და საღამოს 5—8 საათამდე ბებუთოვის ქ. № 23, ტელეფონი 4—1 7-92.

სამკურნალო კაბინეთი ექიმის
[illegible]
მაღალისა
იღებს კანისა, ვენერიულის და სიფილისით ავადმყოფებს (914-ს და 606-ს შეშხაპუნება). ავადმყოფთა მიღება დილის 10 საათ. 11 საათ. და საღამოს საათ. 6 საათ. მიხეილის პროსპექტი № 116, სასტუმრო „ნოე"ს პირდაპირ ტელეფონი 14—28.

სამხედრო სამინისტროს სტამბა, ლორის-მელიქოვის ქუჩა № 3.